

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 26 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos polt sor egyszer 20 fillér,
minden következőtől 16 fillér.

Nyitási polt sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 397.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, február 5.

Mal számunk főbb közleményei:

Harcok előtt.
Lopás a borpataki aranybányákban.
Petőfi a harctéren.
Szelle ügyvédi irodája.
A osoda-ruha.
Érdekes válpörök.
Nyilasy Sándor kiállítása.
A kormány lakomája.
Tarkaságok.

Mi történik a külföldön?

Arad, február 4.

Amíg Magyarországon az ugynevezett belső politikai forrongások korszaka ismét teljes erejével kezd kibontakozni, addig a messze külföldön, de közvetlen szomszédságunkban is, a véres események árnya kezd ijesztően kibontakozni. A nemrég elmult szerbiai veszedelem újból kísért. Ezt a szerencsétlen országot a belső forradalmak fogják a nagyhatalmak kezére juttatni. Ha Péter király gyengesége következtében trónváltozás történne, akkor a nagyhatalmak nem engedik el az alkalmat arra, hogy Európa e tüzfészkeiben egyszersmindenkorra rendet teremtsenek. Ez esetben természetesen a mi monarchiánkra is nagy feladat vár, ami újból próbára teszi a magyar katonák szívós erejét. A Balkánról jövő riasztó híreket Konstantinápolyban enyhíteni akarják s az ottani hivatalos körök megcáfolnak minden hirt, a mely a törökök háborus készülődéséről hoz jelentést. Cáfolatot ad ki a bécsi török

nagykövetség is, amelynek a nyilatkozata így szól: „A törökországi nagy katonai készülődésekről különböző lapokban terjesztett hírek teljesen alaptalanok. A hatalmak példájára, amelyek sokat adnak arra, hogy jól begyakorolt hadseregük legyen, az ottomán császári kormány is elhatározta, hogy a különböző osztályu redifeket fegyverbe szolítja, hogy lövőgyakorlatot és egyéb harcászati gyakorlatot végezzenek. Ez a fegyverbe szolítás nem jelenti korántsem az általános koncentrációt. A fokozatosan behívott rezervisták kiegészítő kerületeikben fognak szolgálni és szolgálatuk mindössze egy hónapig fog tartani. Az egyszerre behívottak száma tehát igen csekély lesz.” A bécsi nagykövetség megcáfolja azt a hirt is, hogy a bécsi, berlini és párisi katonai attasékat nemrég Konstantinápolyba hívták abból a célból, hogy résztvegyenek a Mahmud Sefket basa hadügyminiszter elnöklésével tartandó haditanácskozáson. Enver bég, a berlini katonai attasé, mondja azután a nagykövet nyilatkozata, helyét egyáltalában nem hagyta el, a berlini attasé szabadságon volt s csak a minap tért vissza állomására. Haki bég, a bécsi attasé pedig csak magánügyekben járt Konstantinápolyban. — A nyilatkozat ez utóbbi részével élénk ellentmondásban vannak a közben érkezett autentikus információk, amelyek éppen az ellenkezőt állítják.

A reakciónárius orosz pártok, mint Pétervárról írják, ismét nagy hévvel

agitálnak Sztolipin miniszterelnök ellen. A Rjecs azt írja, hogy az agitáció ezuttal a miniszterelnök állása ellen irányul, a melyet fölöslegesnek tartanak. Akimov, a birodalmi tanács elnöke, a ki az agitációt vezeti, a cár elé memorandumot terjesztett, a melyben azt akarja kimutatni, hogy a miniszterelnöki állás megszüntetése a cári hatalom régi presztizsének a visszaállítása érdekében okvetetlenül szükséges. A miniszterelnöki állás, mondja azután az emlékirat, utánzása a nyugati országok alkotmányos berendezéseinek, de Oroszországban, a hol a cár egyeduralma csorbítottanul főnnáll, teljesen fölösleges. Az orosz udvari körökben most is nagy még az elkeseredés az 1905-iki októberi alkotmány-manifesztum miatt s tekintettel erre a kedvre, nincs kizárva, hogy Akimov memoranduma kedvező fogadásban fog részesülni.

A porosz választó-reformjavaslat, amelyet a legközelebbi napokban a képviselőház elé terjesztenek, egy berlini lap értesülése szerint az egyenes választás behozatalát fogja tartalmazni. A titkos választás nem lesz benne a javaslatban. Képviselő körökben azonban számítanak arra, hogy a centrum és a balpártok elő fognak állani egy erre vonatkozó javaslattal és hogy ez a javaslat megkapja a többséget. Az urakháza azonban nem fog hozzájárulni a titkos választáshoz s így az egész javaslat vissza fog kerülni a képviselőházhoz. Hogy mi lesz azután a sorsa, arra

Az új tető.

Irt: Lengyel Géza.

A kis harang megkondult élesen, bántón. A hangja átszállt az üres, poros falusi utcán. Két parasztasszony megállt, az egyik megkérdezte:

— Ki halt meg? Kinek esenditene?

A harang tovább szólt, egyhanguan, rekedtesen, szaporán. Most már tisztán lehetett hallani, hogy nem esendítés, nem elszállott lélek kísérő zenéje. Az egész soron kinyitak a kis-kapuk és nehézkesen mozgó férfiak, sikoltó beszédű asszonyok köztölték egymással, amit agyis tudott mindegyikük.

— Tűz van!

Tikkadt, meleg a levegő. Lesárgult levelű akácok mozdulatlanul állanak őrt a házak előtt. Lomha, rest nyárvége. A harang szava azonban fölveri té lenségéből a nagy, széles utcát. Gyerekek futkároznak a kavargó porban és átkiáltoznak egymáshoz:

— Tűz van! Tűz van!

A kiáltásban, az igazat megvallva, nem annyira rémület van, mint inkább érdeklődéssel, kíváncsisággal teli izgatottság. Olyan, mint amikor komédiások jönnek, vagy medvét táncoltatnak. Mindez a gyerekhadnak egyformán látványosság és egyaránt nem ijesztő. Az öregek hallgatnak, komoly szótlanúság alá rejtik a

nagy esemény okozta lázat amelyből azonban szintén hiányzik az ijedség. Botot, dorongot, vasvillát szednek elő és sietnek. Az álmos délutannak vége. Az utca szinte parancsszóra, villamos ütésre telik meg élettel. A levelek mozdulatlanul csüggnék alá a fákról, szélnek semmi nyoma, senki se félti a magát s ha nem maradna mégis egy halavány nyoma a veszedelemnek, főképp az asszonyi lelkekben, hát azt lehetne mondani: jól eső izgalom vesz erőt a népen.

Jön egy mesterlegény, hosszukat lépked és a kezében tűzoltó-csákót lóbal. Fontos hivatása tudatában nem szól senkihez, nem kérdezősködik, hogy merre kell menni, csak lohol a gyerekesapat után, míg az egyik ajtóból bővebb felvilágosításul utána kiáltják:

— A Nagyandrás János háza ég, a hidegvégén.

Nagyandrás Jánosnak az apja volt Nagy András, ő tehát igazság szerint Nagy János. Ezen a címen azonban nem ismerik és Nagyandrás kiáltoz mindenki most, amikor János olyan fontos személyiség lett, hogy a háza ég. Apró, nádfedeles ház ez. Nem néz egyenesen az utcára, hanem bent áll a puszta, kicsiny udvarban. A fél tető már lángban van, a korhadrt régi nád olyan kevésbé félelmetesen, mondhatni szeliden ég, ahogyan csak a lуста, mozdulatlan levegőtől telik. Néhány tűzoltóka-

bátos ember sűrű, forog, kiáltoz. dolgozik a csákánnyal és fecskendez. Az udvaron ide-oda szaladgál egy fiatal parasztasszony, János felesége. Sir, tördeli a kezét, bár a helyzet, a hogyan a nép, a tűzoltók, a hatóság érdeklődésének központjává váltak, határozottan tesszik neki.

A jajgató asszonyon kívül sehol, semmi ijedség. A ház be van biztosítva, fehér falán ott a biztosító társaság kék táblája. A nádtető csak a becsület kedvéért pisálkol még egyet-egyet. A buzgó tűzoltók nyakonöntik, hogy a frissen meszelt falon piszkos tömegben folydogál le a víz, erre kiálszik az utolsó szikra is. Fojtogató, égett szag terjed a levegőben. A szenzációnak vége, a gyerekhad elrohan és az öregek is elszállingóznak.

Az udvaron sápadtan, féhéren áll János. Szétnéz az udvaron. A tűzből már csak a rossz szag maradt meg, az udvar azonban rettenetes puszta képet mutatja. Megszene-sedett, fekete szarufák hevernek a földön. A palánkot csákánnyal kibontották a tűzoltók. A kut deszkáját szétszedték, a házból konyha-edényt, ágyat kihordtak szanaszét. Azért persze, hogy el ne égjen. János vakarja a fejét, az ajka hangtalanul mozog. Gondolkodik, számol:

A házat újra kell födeleztetni. Ahhoz cseré kell, mert új nádtetőt nem enged meg a

nézve teljesen tájékozatlanok még az emberek. A haladóparti képviselők körében azt hiszik, hogy a titkos választásnak az urakháza által való elutasítása igen jó alkalmat fog szolgáltatni a képviselőház centrumának az egész javaslat elvetésére. A választójog vitájának a kritikus ideje juniusra fog esni, úgy, hogy lehetséges, hogy a nyáron rendkívüli ülésszakot fognak tartani a vita befejezésére.

Edvárd angol király a minap, mint Londonból jelentik, meghívta a windsori-kastélyba Asquith miniszterelnököt és nejét, a meghívásnak azonban Asquith nem tehetett eleget, mert egy nappal előbb a kontinensre utazott. Az Evening-News című ujság, amely az unionisták közlönye, megjegyzi, hogy Asquith elutazását alkalmul használta föl arra, hogy a királyi meghívást ne kelljen elfogadnia. Azért nem fogadta el a meghívást, mert előbb tudni akarta a választások valószínű eredményét, tekintettel arra, hogy kötelezte magát, hogy a kormányt csak akkor tartja meg, ha az ut a felsőházon át szabaddá lesz. Nem minden jelentőség nélkül való dolog, hogy Lloyd-George és Churchill miniszterek utána utaztak a miniszterelnöknek a kontinensre. Asquith ezidő szerint Cannesben tartózkodik a legnagyobb visszavonultságban.

Perzsiában már sokkal komolyabb a helyzet, mint az európai államokban. Ott már hónapok óta folyik a harc a benszülöttek között. Most az a jelentés érkezett, hogy Rakhim kán teljes vereséget szenvedett.

Rosszul sikerült beszámoló. Szombathelyről jelentik: Beck Lajos, a körmeneti kerület orsz. képviselője tegnap beszámolót mondott. A jelenlegi politikai helyzetet válaszolva, kifejtette, hogy szükségesnek látja a két függetlenségi párt egyesülését. Beck beszámolóját oly hűvösen fogadták a választók, hogy még a szokásos bizalmi nyilatkozat is elmaradt.

szolgabíró. Azt csak a régi házakon türik. Cseréptető, az száz pengő. Hetvenet ad a biztosító; még mindig harminc forint a kár.

János mellett az asszonya áll és hangosan, de meggyőződés nélkül sir. Elhallgat azonban, mihelyt az urára tekint. János nagyot kóp a szája szögletéből és rettenetesen elkaromkodja magát.

— Hej, az akasztófárávalok — mondja — micsoda tatárjárást csináltak itten.

Az igazi baj azonban nem az udvar. Egészen más. A házat eladták még a tavasszal, hat száz forintért. A ház már nem is volt az övék, csak megegyeztek, hogy ott laknak őszig, mikor az új gazda behurcolkodik a tanyáról. Ezért fáj a János feje, pedig nem is tudja még, csak érzi, hogy baj lesz ebből a tűzből. Nem tiszta az egész dolog. Törvényre, ügyvédekre gondol és előnti a keserűség.

A tűznek hamar elterjedt a híre és a ház új gazdája másnap bejött a tanyáról.

— Hát én nem így vettem meg a házat, hanem kifizettem tetővel együtt — ez a véleménye, ezt hajtogatja egyre. Bevonulnak a házba, beszélnek, számolnak egy óra hosszat, minden eredmény nélkül. Azután fölkerelkednek, elmennek a jegyző urhoz. Itt is soká tart a tanácskozás, mert a sok beszédből, fogadkozásból a jegyző ur csak nagy nehezen tudja kibogozni, mi a baj. Ott van a baj ugyanis, hogy az új gazda követeli a házat épen, hibátlan nádtetővel. János meg is csináltatná olyanra szívesen — még nyerne is a bizto-

Harcok előtt.

A politikai helyzet.

Távirati tudósítás.

Arad, február 4.

Nevezetesebb eseménye ma alig volt a politikai helyzetnek. Az országban már készülődnek a választásokra és az új kormány több helyről kap üdvözléseket s bátorításokat. Ugy látszik, innen van Khuenék optimizmusa, melynek ma az iglói küldöttség előtt is kifejezést adtak. (A küldöttség fogadásáról lapunk más helyén adunk tudósítást.) A függetlenségi pártok is készülődnek s a Kossuth-párt hivatalos lapjában ma ismét hangsúlyozza, hogy a párt az új kormánynak és az új pártalakulásnak határozott ellenzéke lesz.

Mai hireink itt következnek:

Miniszterek üdvözlése.

A gazdasági tudósítók országos egyesülete, a mai választmányi ülésén hozott határozata folytán, holnap délelőtt tíz órakor tisztelni fog Khuen-Héderváry gróf miniszterelnököt, azután Hieronymi Károly kereskedelemügyi minisztert és Serényi Béla földmívelésügyi minisztert keresi fel. — A zágrábi és eszéki kereskedelmi kamarák ma feliratilag üdvözlötték Khuen-Héderváry grófot azzal, hogy bizalommal vannak iránta.

A honvédelmi miniszter útja.

Félhivatalosan jelentik, hogy Hazai Samu honvédelmi miniszternek bécsi utazása semmi összefüggésben sincs az ujonclétszámmelés ügyével.

A Kossuth-párt és Tisza István.

A függetlenségi és 48-as Kossuth-párt hivatalos lapjában, a „Budapest”-ben ma Szatmári Mór országgyűlési képviselő vezetős helyen foglalkozik a Kossuth-párt álláspontjával. A cikk, mely Kossuth Ferenc véleményét tükrözteti vissza, többek közt ezeket mondja:

Tisza István gróf nyilatkozatának a 48-as függetlenségi Kossuth-pártra vonatkozó pontja csak mint afféle theoretikus véleménynyilvání-

tás állhat előttünk. Hiszen az minden kétséget kizáró tény, hogy a Kossuth-párt Khuen-Héderváry gróf kormányával szemben a leghatározottabb ellenzékét fogja alkotni. Annyival inkább teszi ezt, mert mint kisebbség, melynek ez idő szerint semmi köze az állami életben az alkotáshoz, nem köteles többé megválogatni, hogy mi lehet és mi nem. A 48-as függetlenségi Kossuth-párt mostani helyzetében annak a köteletségének teljesítésére készül, amelynek a függetlenségi párt évtizedeken át mindig hűségesen megfelelt. És ez az, hogy a függetlenségi eszmét teljes tisztaságában és épségében fentartsa és megérlelje a helyzetet arra, hogy ennek az eszmének szolgálatában ismét az alkotás terére léphessen.

Az bizonyos, hogy a 48-as függetlenségi Kossuth párt szükségesnek tartotta a múltban, szükségesnek tartja a jelenben és szükségesnek fogja tartani a jövőben is azt, hogy magatartásában és eljárásában a mérséklet, elhatározásaiiban pedig a hazának veszedelmektől való féltése vezessék. Lehet, hogy ez az irányelv Tisza István gróf előtt rokonszenvesebb, mint lenne az, ha a Kossuth-párt a következőkkel nem számolva, féktelen izgatások terére lépne; ámde hangsúlyoznunk kell, hogy a Kossuth-pártot a maga politikai irányelveinek megválogatásánál és meghatározásánál egyedül a maga meggyőződése és haza és nemzet iránt tartozó kötelezése vezeti úgy, hogy e tekintetben reá más pártok rokonszenve, vagy ellen-szenve döntő jelentőségű nem lehet. És ha pártunknak politikai magatartása más pártokhoz tartozó higgadtabb elemeknek talán rokonszenvesebb is, mint a tulzások politikája: ez az esetleges érzelm csak absztrakt valami lehet ránk nézve. Mert a kormány hatalmi polcáról lelépett Kossuth-párt, mely ép azért hagyta ott a hatalmat, mert a legmérsékeltbb nemzeti követeléseknek sem volt képes érvényt szerezni, ép úgy nem férhetne meg a Khuen-Héderváry gróf és Tisza István gróf által alakítandó új párttal, mint ahogy nem férhet össze a tűz a vízzel.

Az a politika, melyet Khuen gróf és Tisza István gróf képviselnek és amelynek pártot akarnak teremteni, elvágja nemzetünk elől a fejlődés útját. Mi maradunk függetlenségi eszménk mellett, mert biába hirdeti azt Tisza

sításból. A vármegye azonban nem engedi. A vármegye helytartója, a főszolgabíró ur, kihirdette, hogy új fedést csak cserépből lehet csinálni. Azért van ez, mert három falu égett le egymásután két esztendeje. A cserép pedig drága. Ki van számítva pontosan: harminceöt pengőt kellene ráfizetni a biztosításból. Ez a János kifogása. A másik a vállát vonja reá. Hiszen ő nem követelőző ember. Jó neki a nád is. Ha a vármegye cserepet parancsol: mit tehet ő róla?

János, végső elkeseredésében, fölajánlja a hetven pengőt, amit a biztosítótól kap. A vevő makacsul rázza a fejét. Neki ház kell, meg téő, nem a pénz.

Hallgatnak, várják a jegyző ur bölcsességét. A jegyző urnak emberszerető napja van véletlenül. Azt ajánlja, hogy akárhogy, csak egyezzenek. A törvény, az ügyvéd eszükbe ne jusson, mert arra rámehet az egész ház. János nagyot sóhajt: ő ismeri az ügyvédek. Mikor a házat örökölte, akkor volt velük dolga. Igazat ad a jegyző urnak, de rettenetes keserűséggel gondolja el, hogy ő a gyöngébb, neki kell engedni, ellene van még a vármegye is, pedig hát ő semmit se tehet arról, ami történt.

Megegyeztek. János megígérte, hogy megcsinálja a tetőt. Meg is tartotta a szavát. Igaz, két napig nem aludt a méregtől. De aztán hozzákezdtek és rövid idő múlva vidáman piroosan nevetett az új cseréptető.

Őszre Jánosék behurcolkodtak az utca végén az asszony házába. Egyetlen gyerek volt, az apjáról maradt rá a ház. Szébb is volt, jobb is, mint a régi, csak János nem tud fölmelegedni benne. Olyan sápadt, rosszkedvű egyre, mint akkor, ahogy a tűz után végignézett az udvaron. Valami mintha főne a fejében.

Karácsony táján, csunya, száraz, szeles téli estén kigyuladt az új cseréptető, a János régi háza. Az emberek összeszaladnak, sötét arccal, félve, fázva. Gyerekek bögnék, asszonyok hangosan imádkoznak. Most nem játék, nem szórakozás a tűz: igazi veszedelem. Nagynehezen szétszedik a tetőt. Mindenki boldog, hogy nem történt nagyobb baj.

Csendőrök is voltak a tűznél és a tűz után Jánosért mentek, mert ott nyomban kimondták a jelenlevők:

— Ezt csak Nagyandrás János tehetette.

Nem lehetett egészen rábizonyítani, de hat hónapot mégis kapott János. A telet bizony a városban töltötte. Mikor visszajött, nagy sirással fogadta az asszony. János azonban hetykén rákiáltott, elhallgattatta. Nem bánta meg, amit tett. Örült, hogy kiadta a mérgét. Ujra a régi volt, kiegyenesedett, bort ivott. Nekipirosodott, jól érezte magát. Lerázta magáról a régi terhet, elkergette a fojtogató érzést és vasárnap, a templom előtt vidáman, jó barátsággal fog kezelt a kárvallott szomszédal.

István gróf, hogy immáron megszűnt a 67. és 48. egymással való küzdelmének jogosultsága: az események bizonyítják, hogy ez a küzdelem főnáll és főn is fog állni mindaddig, míg nemzeti törekvéseink és legjogosultabb igényeink megvalósítását a 67. hamis értelmezése mellett a királyi akarat lehetetlenné teszi.

Rauch bucsuja.

Rauch Pál báró, a volt horvát bán, aki tegnap adta be lemondását a királynak, visszatért Budapesre és ma délelőtt elbucsuzott Khuen-Héderváry gróf miniszterelnöktől. Ma délután Rauch báró visszautazott Zágrába, ahol holnap bucsuzik el a horvát országos kormány tisztviselői karától. A Rauch lemondására vonatkozó iratokat holnap küldik fel őfelsége kabinetirodájához, egyidejűleg Tomasics Miklósnak horvát bánná való kinevezésére vonatkozó felterjesztést is. Tomasics kinevezése után audienciára és eskütételre jelentkezik a királynál. A eskütételi aktusnál Khuen-Héderváry gróf is jelen lesz.

Lopás a borpataki aranybányákban

Távirati tudósítás.

Arad, február 4.

Az aranybányákat a legnagyobb ellenőrzés és a bányamunkások legalaposabb megmozgatása dacára állandóan lopkodják. A tolvajok a legritkább esetben kerülnek hurokra és a lopás módját még ritkábban sikerül felderíteni.

Tegnap délután a véletlen kedvezett a budapesti rendőrségnek és a borpataki kincstári aranybányák egy orgazdáját adta rendőrkézre. Az orgazda kézrekerítésével talán sikerül az aranybányatolvajokat is elfogni.

Tegnap délután Roth Adolf budapesti Holló-utca 5. sz. alatti aranylánc-gyárába lépett egy ember, aki a főnökkel személyesen órajtot beszélni. Roth bevezette külön irodájába, ahol látogató elmondotta, hogy ő Halász József Kádkápolnáról és aranyat akar eladni. Nyers aranyat, mondotta, és ha Roth nem nagyon szőrszálhasogató, akkor mindketten meggazdagodhatnak. Csak épen nem szabad kíváncsinak lennie, honnan kerül az arany. Minden esetre a föld gyomrából. Olyan helyről, ahol senki sem keresi.

Roth természetesen egyetlen szavát sem hitte az eladónak, de vásárlási kedvet szinlelt és elkérte a nyers aranyat, hogy megvizsgálja. A látogató átadott egy körülbelül 40 gramm súlyú nyersaranytömböt, Roth pedig kiment az irodába és telefonált a főkapitányságra, ahonnan azonnal az aranylánc-gyárba sietett két detektiv, akik az állítólagos Halászt bevitték a főkapitányságra. Találtak nála még egy aranytömböt 65 gramm súlyban.

A lefűlt ember a főkapitányságon is azt vallotta, hogy az arany senkié, de annyit mégis beismert, hogy Herskovits Józsefnek hívják, 30 éves és korosmáros Borpatakon. Ezt be kellett ismernie, mert személyazonosságát bizonyító okmányokat találtak nála.

A főkapitányságról azonnal sürgönyöztek a borpataki csendőrségnek. Amikor Herskovits ezt megtudta, vallomásra jelentkezett.

— A borpataki bányákban lopnak — mondotta. Mindig kieszelnek valami módot és tudnak lopni. Azt mondják, az összes aranybányákban így van. Én még sohasem vásároltam lopott aranyat, ez volt az első eset. Az aranyat egy Vizsder György nevű láposbányai bányász hozta hozzám, egy suhanc társaságában. De az üzletet a bányászszal négy szem között kötöttem le, adtam neki 96 koronát. Azt mondotta, hoz aranyat, amennyit csak akarok.

E szerint Herskovits egészen jó fizetést kötött, mert a 96 koronáért vásárolt arany még 4000 koronát.

A rendőrség Herskovits vallomásáról értesítette a borpataki csendőrséget és valószínű, hogy ezek után a borpataki aranytolvajokat leleplezik.

Petőfi a harctéren.

— 1849. február 4. —

Az erdélyi honvéd hadsereg Bem tábornok vezérlete alatt 1849. január 31-én mozgult ki Szelindek szebenmegyei községből, hova Nagyszeben sikertelen ostrema után vonult vissza, s onnan Puchner seregét visszaverete.

Vizaknán ütött tábornok, ott akarván megvárni a segítséget, amely Beke ezredes vezérlete alatt volt megérkezendő. Vizakna város magyar lakossága nagy örömmel fogadta Bemet és seregét s minden előkészületet megtett, hogy a honvédek jól elláthassanak.

Kemény Farkas báró alezredes még január 30-án Beke elé indult Szerdahelyen és Szászsebesen át s így a Vizaknán maradt magyar sereg mintegy 2400 emberre és 18 ágyura olvadt le. Ezek közül is körülbelül 200 katona beteg volt.

Bauer őrnagy, Bem főhadsegédének főljegyzései szerint, a következő csapatokból állott ekkor Bem serege: 4-ik (csallóközi) gyalog zászlóalj, Csepi őrnagy alatt; 27-ik zászlóalj négy százada Csutok őrnagy, 31-ik zászlóalj négy százada Dobay őrnagy parancsnoksága mellett; a bécsi légió 35 emberre leolvadt szakasza; lengyel légió egy százada Zarziczky századosal élén; szathmári önkéntesek két százada Vilmos és szathmári huszárok Zsurmay őrnagy alatt; Mátyás huszárok két százada Bethlen Gergely gróf alezredes, Cressvaliszerek Perczy alezredessel élükön; 18 ágyu, továbbá egy lovasüteg Adorján százados vezérése mellett.

Február 4-én megindult Puchner altábornagy, császári hadtestparancsnok s virradatkor a vizaknai sáncokhoz érve, egy magyar járőrt el is fogott.

Nem a legnagyobb hidegvérrel és nyugodtsággal intézkedett. A 31-ik zászlóaljat, a Mátyás huszárokat és négy ágyut Kisesür község felé a jobb, a 27. zászlóalj két századát, két század Vilmos huszárt s Perczy olasz vasas lovasait Ladamos község felé, a balszárnnyra küldte.

A jobb szárnyat Bethlen Gergely gróf, a balt Zsurmay vezényelte. Maga Bem többi csapataival a középen maradt. Puchner altábornagy serege körülbelül 12–13 ezer emberre rugott s így hatalmas nagyobb számú ellenséggel állottak szemben a mieink. De azért mintegy négy órán át rendületlenül állották a tüzet. Jó hadállásuk is volt: az egész, kisebb-nagyobb domboktól megszakított térséget egy hosszú, 4–5 lábnyi széles árok szelte át, melynek egyik oldalán kőkeményre volt fagyva a magasra felhányt föld. Így tehát fedett hadállásból védhette magát a lengyel oroszok.

A harc így folyt délelőtti 11 óráig. Ekkor Puchner eselhez folyamodott: visszavonulást szinlelt az egész vonalon. Bem serege erre előnyomult fedett állásából s üldözni kezdte az osztrákokat, akik adott parancsra hatványozott erővel fordultak vissza, s a tűzbe vonták tartalék csapataikat is, különösen a Szebenből megérkezett orosz tüzéséget, melynek golyóit Bem felismervén, belátta, hogy a szövetséges hadak ellen tovább harcolni lehetetlen. Most már csak visszavonulásról lehetett szó.

A tulayomó ellenség azonban megbontotta Bem csapatainak sorait. Hanyatt-homlok hátrált a legnagyobb tűzbe került jobbszárnny le a völgybe, amelyben Vizakna város fekszik, míg a balszárnny rendben vonult vissza. Pedig a jobbszárnny az ütközet alatt legerősebben tartotta magát.

Ott volt Petőfi is, ki mint — Imre Sándor volt Mátyás-huszárijra, — félelmet nem ismerve, oroszlan bátorsággal nyargalt a hadsorok közt, lelkesítve Fekete magyar ruhát és fehér köpenyt viselt, minden tiszti jelvény nélkül. Jött Bemtől a parancs, hogy viassa kell vonulni s a jobbszárnny parancsnoka, Bethlen gróf, eszerint rendelkezett, de Petőfi ellenszegült, s tovább is folyton előre akart embereivel vonulni.

Bethlen nagyon neheztelt ezért Petőfire s később is őt okolta a jobb szárny rendetlen visszavonulásáért. Bemnek a visszavonulás alatt főleg az volt a gondja, hogy podgyász-szekerit kiindíthassa a városból, s így csapatainak szabad terük legyen a visszavonulásra. Szerencsétlenségére Bauer őrnagy, kinek Bem még rendelte, hogy csak írásbeli parancsra kezdje meg a visszavonulást, nem hitt a szóbeli parancsnak, mert Bem igen sokszor hátrált már eselből, s így ezt az intézkedést is csak annak vélte.

Mikor aztán a menekülő csapatok egyre másra rohantak visszafelé, Bauer is megindította a társzekereket, (ezt nagybátyámtól, Szócs Sándortól hallottam, ki mint főhadnagy, Bauer parancsnoksága alá volt rendelve) — de akkor már késő volt, a társzekerek megtorlódtak, a gyenge fahid leszakadt alattuk, s most már a visszavonulás útja is el volt zárva.

Érthető, hogy Bemnek nem volt ideje ezuttal írásbeli parancs kiadására. Ő maga a legveszélyesebb helyzetben dolgozott, négy ágyujával, hogy a sarkában levő ellenséget feltartóztassa.

Egy császári vétes-szakasz, élén Hepperger báró főhadnaggyal, rárohant Bem üzéseire s maga a főhadnaggy Bemet akarta levágni. Ekkor Simonyi főhadnagy, Csetz tábornok segédtséjé, egy óriási erejű vágással átvágta Hepperger sisakját, mire ez ájultan fordult le lováról. A bécsi légió derék ifjai lelőttek egy pár osztrák lovas, mire a többi megszaladt s így Bem megmenekült. Ezalatt a balszárnny és a centrum is visszavonult; az osztrákok folyton nyomukban; egész a piacig, ahol a szekérsánc mögül oroszlan bátorsággal védtek a vezér visszavonulását a 4-ik csallóközi zászlóalj emberei.

Tagadhatatlan, hogy a vizaknai csatavesztés, a segesvárit kivéve, a legnagyobb volt, amely az erdélyi hadsereget és az öreg oroszlan érte. De Puchnernek serege is annyira össze volt törve s oly nagy veszteségei voltak, hogy a vizaknai ha'árdombokon túl nem merte tovább üldözni a honvédsereget, amely Szászsebesre vonult vissza, hogy onnan Piskire menve, kivivja az erdélyi hadjárat legszebb diadalát.

Szócs Géza dr.

Az aurániai perjelség birtokainak eladása ügyében ma délelőtt küldöttség jelent meg Khuen-Héderváry gróf miniszterelnöknek, akit arra kértek, hogy hagyja jóvá a birtokeladást, mert a parcellázás tarthatja csak vissza az ottani lakosságot a kivándorlástól. A miniszterelnök megígérte, hogy az ügyet megvizsgálja és méltányosan fog dönteni.

A csoda-ruha.

Egy új női találmány.

*

*

Az amerikai hölgy-társadalom el van ragadtatva! Ami ezt a nagy elragadtatást előidézte, az egy — új ruha. És pedig most kivételesen nem valami hihetetlen, szörnyű újítás, hanem — egy célszerű dolog. Ruha, amely az öltözködést gyorsá, könnyűvé teszi, amely képessé teszi az amerikai nőt, hogy a legrövidebb idő alatt bármily alkalommal a megfelelő ruhában megjelenhessen.

Az amerikai nők ezért az újításért azért lelkesednek, mert ők szeretnek mindig újra készen állani. Az amerikai hölgy tetszeleg magának abban, hogy ha például férje azt mondja:

— Édesem! hirtelen el kell utaznom Európába, — akkor ő erre így felelhesen:

— Elkísérlek! Várj egy kicsit, csak felveszem az uti ruhámat.

És egy fél óra múlva már útiruhában van.

Az új öltözet neve „Ever-Ready-ruha”. Kiszemelte pedig a pénz-arisztokrácia egyik tagja. A ruha tulajdonképpen egy ruha, de úgy van megcsinálva, hogy könnyen, szinte percek alatt más alkalmi ruhává változtatható át. Ha kell, akkor kivágott és uszályos estélyi ruha; rövid negyed óra alatt a kivágás helyén más „betét” diezeleg és az uszály eltűnt. Kész az egyszerű utcai ruha. Egy kis csipke, egy kis fodor ráerősítése után már az utcai ruhából — látogató ruha lett.

Természetesen az öltözetben összeszerkesztett ruhához többféle pótló- és kiegészítő részek kellenek. Ámde minderről a ruha „szerkesztő”-je igazán szellemesen gondoskodott. Uszály, betét, fodor, csipke és más apróságok változnak csak és ezt a célt az ügyesen alkalmazott kapesok, gombok, hurkok pompásan elősegítik.

Igy azután az amerikai hölgyek megszabadulnak a sok fárasztó, kényelmetlen öltözködéstől. A ruha alapja ugyanaz, csak részleteiben változik és így rengeteg sok időt megtakarítanak és ami főbb: a megfelelő ruhában pontosan megjelenhetnek mindenütt. Legalább az átöltözködés miatt nem kell késedelmeskedniük.

Ez a nők haszna.

És a férfiaké? Azok fogadják csak igazán ujjongással ezt a reform-ruhát.

A hideglelés, az ideggörcs nem fogja már őket annyiszor bántani, míg órákig lesik, várják, hogy a nagysága átöltözik-e, jobban mondva: elkészül-e már végre valahára. Ha éppen nagyon sürgős az ügy, még az automobilban is megtörténhetik a ruhacsere.

A legtöbb háláiratot és üdvözlő táviratot az amerikai ruha-újító bizonyára a férfiaktól fogja kapni.

A monarchia és Oroszország. Pétervárról táviratozzák: Azt a hírt, hogy Ferenc Ferdinánd főherceg legközelebb Péterváron látogatást tesz, ma több oldalról is megerősítik. A trónörökös látogatását mindakét állam diplomáciájában fontos változások fogják megelőzni. Londonból táviratozzák: A „Times” jelenti Pétervárról: Azok a feltételek, melyeknek — mint a „Nov. Vremja” kifejtette — Ausztria Magyarország és Oroszország kibékülését meg kell előznie, megbeszélések tárgyát képezték Brechtold gróf és Izvolszki között. Ausztria-Magyarország méltányolja azokat az előnyöket, melyek a békére a hatalmak olyatén nyilatkozatától, mely a Balkánon a status quo fenntartását elengedhetetlennek mondja, háramolnának és már a közel jövőben várnak ebben az értelemben körjegyzéseket. Eszerint tehát bizvást remélhető, hogy Ausztria-Magyarország és Oroszország közt a békeledés utban van, sőt végül a teljes kibékü-

lés is meg fog történni. Párisból táviratozzák: A „Matin” jelenti Pétervárról: Franciaország, mely az orosz-osztrák-magyar konfliktus alkalmával olyan nagy szerepet játszott, most is aktív tevékenységet fejt ki, hogy megfelelő feltételek alatt, melyeket Pétervárról hoztak javaslatba, teljes kibékülést hozzon létre a két állam között.

Szelle ügyvédi irodája.

Felvételi kérvény az aradi kamarához.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 4.

Érdekes kérvénnyel foglalkozott legutóbbi ülésén az aradi ügyvédi kamara választmánya. Szelle József volt aradi ügyvéd, aki bűnügyeinek elvégzése után tudvalevőleg a múlt évben visszatért Aradra, arra kéri az ügyvédi kamarát, hogy újból vegye fel őt az ügyvédi lajstromba, miután az ellene tíz évvel ezelőtt elrendelt csőd szóta megszűnt.

Szelle Józsefet kilenc évvel ezelőtt törölte az aradi kamara ügyvédi lajstromából. Ekkor történt, hogy Szelle ellen bitelezői csődöt kértek, néhány hónap múlva pedig, mikor az ügyvéd bűnei napfényre kerültek, Szelle eltűnt Aradról. A múlt év nyarán Szelle visszatért Aradra és már akkor kinyilvánította azt a szándékát, hogy itt újból ügyvédi irodát akar nyitni. Ez iánt való kérelmét a múlt héten be is adta a kamarához, melynek választmánya a napokban tartott ülésén foglalkozott a kérvénnyel.

Beadványában Szelle elsősorban arra hivatkozik, hogy az ellene tíz évvel ezelőtt elrendelt csőd megszűnt és így szerinte a kamarába való felvételének most már semmi akadálya sincs. Mellékeli ezenkívül Szelle a szingaporei osztrák-magyar konzulátus bizonyítványát, amely szerint ő 1903. közepétől 1907. közepéig Szingaporeban lakott mint magánzó és ott kifogástalan magaviseletet tanusított.

A választmányi ülésen Szelle kérelme hosszabb vitát provokált. A választmányi tagok egy része azon az állásponton volt, hogy Szelle nem vehető fel a kamarába, mások ellenben azt hangoztatták, hogy a döntés előtt fel kell szolítani Szellét annak igazolására, hogy az 1903-at megelőző néhány esztendőben, vagyis 1901. utolsó hónapjaiban, 1902-ben és 1903. első felében, valamint 1907-től 1909-ig hol tartózkodott és mivel foglalkozott? Ez időkre vonatkozólag ugyanis Szelle kérvényében csupán annyit említ, hogy e hónapokat oda- és visszautazása vette igénybe. A választmány el is határozta, hogy felhívja Szellét, adjon erre nézve rövid záros határidőn belül felvilágosítást és majd csak Szelle válasza után dönt a felvételi kérvény fölött. Egyben a kamara az aradi törvényszéktől bekérte a Szelle elévült bűnügyeire vonatkozó iratokat, mert a felvételt e bűnügyek természetétől is függővé teszi.

Szelle válasza és a törvényszéki iratok beérkezése után a kamara választmányi ülésben fog dönteni Szelle kérelme felett. A felvételre vonatkozó általános szabályok nem intézkednek részleteséggel a felvehetőség ügyében, a döntés a választmányi tagok felfogásától is függ, még pedig elsősorban attól, hogy Szelle elévült bűnügyeit és a kamarából való törlése után tanusított magatartását nem tartják-e olyanoknak, melyek a felvételt kizárják. A döntést a választmány szótöbbséggel hozza meg és a határozat ellen a kir. Kuria ügyvédi tanácsához lehet felelkezni.

VIDÉK.

Aradmegyei községek villamos világítása. Kőztudomás, hogy az Aradhegyaljai Motoros Vasutat rövid időn belül villamos vasuttá fogják átalakítani. A vasut vezetősége a motoros vonalán fekvő községek előljáróságainak azt ajánlotta, hogy a községek világítását látsák el villamos árammal, mert azt a vasutársaság rendkívül olcsón tudja szállítani. A vasutársaság ugyanis külön villamos telepet létesít és így csaknem olyan olcsón tudja adni az áramot, mint ahogy most a petroleumot árusítják. Ez ügyben ma Baross Ferenc dr. aradi főszolgabíró hivatalában az érdekelt községek jegyzői értekezletet tartottak, s elhatározták, hogy a vasutársaság ajánlatát a községek képviselőtestületei elé fogják terjeszteni.

Az ujaradi és kissebentmiklósi vadásztársaság január 30-án tartotta kissebentmiklósi vadászterületén szezonzáró körvadászatát, mely nem remélt fényes eredménnyel járt. Ezt megünnepeleendő, fölötté sikerült vadászesztélyt rendezett a jelzett vadásztársaság e hó 1-én a zsigmondházi, Petőfihez címzett vendéglőben, mely a legkitűnőbb hangulatban a kora hajnali órákban ért csak véget.

Az estélyen résztvettek a következők: Schaffer, Bolyos főszolgabírók, Kovácsos, Csáklány járásbírók, Nagy kinstári ügyész, Szakács és Szabó pénzügyi titkárok, Markovics pénzügyi számvizsgáló, Kuzmán és Bánhegyey pénzügyi segédtitkárok, Hantó jószágigazgatósági számvizsgáló, Nagy kir. pénzügyőri biztos, Tilger járási számvevő, Rozgony kir. telekkönyvezető, Müller kir. fővámbírói ellenőr, Arszóka, Straszky, Menrad, Hackl bankbírók, Kovács kir. adóhivatali segéd, Scherich uradalmi titkár, Gerbert uradalmi intéző, Gally uradalmi számtiszt, Seidl uradalmi sörfőző-mester, Ladvenszky m. kir. pénzügyőri szemlész, Kler kir. jószágigazgatósági irodatiszt, Hausz os. kir. fegyvermester, Kosztolányi és Blaskovics földbírtokosok, Brunnensenkel gázgyári hivatalnok, Theisz, Eisele és Hackl nagykereskedők, Réder szeszgyári hivatalnok, Aklan, államvasuti hivatalnok, Lányi borászati pincéz, Kresz, Becsák, Michelbach, Jamniczki, Menrad, Schork, Schram, Klósz, Beóka kereskedők, Juspéczér, Bohár hivatalnokok, Hans gazdálkodó, Hartmann billiárdgyáros, Schaf tanító, Wagner és Herold Zsigmondház község bírái és Wandervene ujaradi járási utmester, valamint Csalogovics és Faragó kereskedők, továbbá Morechl építőmester.

Az ujaradi katolikus legényegyletben február-március hónapban a következő előadások tartának: Február 5-én: Az első keresztények életéről, tartja: Ensch János ujaradi segédlelkész. Február 13-án: A németek letelepedése Délmagyarországon, tartja: Schiller György plébános. Február 20-án: Az első keresztények hithűsége és üldöztetése, tartja: Kaip Vilmos. Március 5-én: Mit akarnak a szociáldemokraták, tartja: Prinz Fidélt tanító. Március 6-án: A bírói eljárásról, tartja: Hammer Béla dr. Március 13-án: Nemzeti ünnepély.

Makó adózik. Makóról jelentik: Érdekes előterjesztést tett Galambos Ignác dr. makói polgármester a pénzügyigazgatóságnak. A polgármester ugyanis azt kéri a pénzügyigazgatóságtól, adjon baladékat az adókönnyek lezárására március végéig. Teszi pedig ezt az előterjesztést az adószámvevőség azon jelentése alapján, mivel az adóügyi osztály személyzetét az adókönnyelével a folyó ügyekben rendkívül el van foglaltva, dacára annak, hogy ex-lex van. Makó város adófizető polgárai oly pontosan és oly nagy számban fizetik adóikat, hogy az egész személyzet el van foglaltva. Érdekes, hogy míg a múlt nemzeti ellentálláskor Makón alig fizettek adót, addig most még haladékat kell kérni a tulságos pontos adófizetés miatt.

Nyilasy Sándor kiállítása.

Egy szegedi festő, aki egyforma hozzáértéssel és mi több, mindig igaz művészi szemmel fest magyar tájakat, falusi legényeket és leányokat, hollandi várost és virágos, gyümölcsös csendéletet, napsütéses erdőt és a szegedi Dugonics-teret: ez Nyilasy Sándor, a ki kollektív kiállítással mutatkozik be most az aradi közönségnek. Szinte káprázatosan sokoldalú művész-ember, aki minden tárgyban, minden emberben maglátja a festői elemet, amely vázra vetve él és gyönyörködtet, természetes és művészi. Es dacára változatosságának, széles skálájának, minden képe tárgyába való erős belemélyedésről, szigorú művészi lüktettségéről tesz imponáló tanúságot.

Gyűjteményes kiállítása, melyet ma rendezett be Weisz Leó művészeti szalonjában, bő anyagot nyújt a festő megismerésére. Vagy nyolcvan kisebb nagyobb kép, de szinte mindegyikről lehetne külön és más-más írni. Mindjárt a baloldali falon szembetűnik a „Festő” című érdekes vászon. Zöld lombok között napernyő védelmében dolgozik a festő. Napsugár játszik az ágak között, fény és árnyék szalad végig a férfi ruháján. Értékes, tiszta művészettel megfestett kép. Mellette az Anya és gyermeke, kedves, hangulatos vászon, melynek kicsinyített mása is szerepel a tárlaton. Ezeket és többi figurális képeit is különösen sikerült alakjainak beállítására, a mozdulatok természetessége, a ruha tonusainak, hullámlásának színes megfestése. Jellemző mindezekre a Tanyai fiatalság című nagy festménye, mely a kiállítás egyik legszebb darabja.

A tájak festésében, mint már mondtuk, bámulatosan sokoldalú Nyilasy. Napsütéses képein kevés eszközzel a plén ér festését tökéletes hatását tudja elérni. Színeit jól harmonikus szépséggel sorakoznak egymás mellé, sohasem túlozva, de az úde természet színpompájában. Két Napsütés című képe, vagy a Tó partján bizonyítékai ennek. De a tompább színekkel is művésziesen bánt. A Tavasz a földön című vásznan mintha még nyoma volna az elmúlt télnek. A nedves tavaszi föld éppoly természetes hűségű, mint amily friss az őszi hangulat a November vagy az Őszi táj című képein. Hollandiai vásznai is jól demonstrálják ezt a művészi erejét. A Dordrecht nagytemplom, a Fűrészmalom, a Vollandami házak olyan festőt mutatnak be, kinél jobban kevesen találtak el nálunk a németalföldi tájak színeit és hangulatait. Fel kell még említenünk néhány művészi interieur-jét, köztük különösen a Kamarási műteremben címűt, egy-két finom csendéletet, köztük egy Gyümölcs-csendélet-et, melyek mind Nyilasy erős és színes tehetségéről tanuskodnak. Ez a sokoldalúság biztos reményt nyújt arra, hogy az aradi műszeret és műértő közönség minden része gyönyörűséget fog találni a holnap megnyíló kiállításban.

(b. b.)

VÁROS ÉS MEGYE.

Az autbuszvállalat mérlege. Az autbuszvállalat felügyelő-bizottsága holnap, szombaton délután ülést tart, amelyen a mérlegösszeállításról tanácskoznak.

A házépítési szabályrendelet. Aradváros építészeti-bizottsága ma tárgyalta a miniszternek azt a leiratát, amelylyel módosította az építkezési szabályrendeletet. A bizottság elhatározta, hogy akceptálja ezeket a módosításokat a miniszter leiratát a közgyűlés elé viszi, amely-

nek javasolni fogja, írjon föl a miniszternek, hogy a szabályrendeletet a módosítások után hagyja jóvá.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szombat: Faust, opera. Svärtdröm Valborg asszony vendégfellépte (C bérletszünet.)
Vasárnap: Délután mérsékelt helyárakkal: Erdészleány, operett. Este rendez helyárakkal: Színészvér, operett.

A nagyszony.

— Szindarab Mária Teréziáról. —

Szomorj Dezső, a magyar írógárda egyik jelese nagy és szép művészi feladatra vállalkozott, de sajnos: nem sok sikerrel. Szomorj be akarta mutatni Mária Teréziát a maga egészében. Minden nevezetes eseményét, magán- és statusakcióját akarta összegyűjteni egyetlen színpadi munka keretében, elnevezvén a krinolin-os császárnét nagyszonyynak. Ez volt a törekvése. De éppen azért, mert ilyen sokat akart markolni, semmit sem fogott. Nem az igazi Mária Teréziát mutatta be; de még a korát sem. Nem az a sejtáságos kor ez, amikor a „Keuschheits Kommission” működött s ahol a leányerkölcsökre jobban vigyáztak, mint a népek jóvoltára. Nem azt a korszakot látjuk, amelyben a magyaroknak mézes madzagot huztak át a szájukon és elfelejtették velük magyar voltukat. Bemutatja ugyan a szerző a harmadik pozsonyi diétát is, amikor Mária Terézia megmondja a magyaroknak, hogy haragszik, de aki végignézi ezt a képet, vajjon rámondhatja e, hogy ilyen volt, vagy ilyen lehetett a pozsonyi diéta? Nem azok a magyarok, nem az a Mária Terézia bizony ez, aki a történelemben szerepelt. Csak a ruházatok olyanok; csak a pök krinolinja olyan. De ami külsőség volt, az a színházi szabó, a kelekés és diszletfestő érdeme és nem a szerzőé.

Maga a szindarab üres. Hat képből áll; de mind a hat szítfolyik, összefüggetlen, egymással kapcsolatba nem jut. Minden csak epizód. De annál meg nagyobb baj az, hogy érdektelen epizód. Egyetlen jelenete sincs az egész szindarabnak, amely igazán le tudná kötni a közönség figyelmét, vagy érdeklődését. Sem azok az apró szerelmeskedések, amelyek előfordulnak, sem az apró udvari jelenetek, nem fejeznek ki semmit. Még az sem tud igazi érdeklődést keltetni, hogy Ferenc császár panaszkodik azon, hogy nincs igazi hatásköre. Maga ez a téma alkalmas volna arra, hogy valamely szindarabnak drámai tartalmat adjon. Egy uralkodó asszony férje, aki nem tudja, mit tegyen az idejével és nem tud tenni önmagával semmit. Ez a tárgy csábíthatna bár mily drámaíró, akinek igazi drámaírói hivatása van, drámaírásra. Szomorj Dezsőnek volt szeme ezt észrevenni, de nem volt drámaírói ereje ezt a témát a dráma központjává és ütközőjévé tenni. Csak képeket adott és ebben kimerült minden ereje. A színpalak mögött gyakran felhangzik a zene; trombitaszó is hallatszik. Látjuk a gyönyörűbbnél gyönyörűbb diszleteket és jelmezeket. Sőt az utolsó képben azt is látjuk, hogy miképpen bucsuzik a boldogtalan végezetű Mária Antoinette a bécsi udvartól s halljuk, mily szép tanácsokkal látja el a nagyszony bucsuzó leányát, de drámát, igazi drámát nem tudunk fölfedezni sehol.

A színház óriási apparátussal készült a bemutatásra. A rendezés elsőrangú. És a címszerepet Jászai Mari ábrázolta. Mindez azonban nem segített a darab fogyatékoságain, mert A nagyszonyt a Nemzeti Színház közönsége a ma esti bemutatón határozottan há-

vőnen fogadta. Tetasettek a Szomorj asszony nyelvezetű színelmi idilljei, azonban a taposkál nagyon mérsékeltén bánt a publikum.

* Hogy született a „Tót leány”? Almási Tihamér „Tót leány” e. népszínművét Blaháné ragyogó művészete juttatta óriási népszerűséghez. Eredetéről eddig semmit sem tudtunk. Kemény Lajos, Kassa város levéltárosa a „Kassai Hírlap”-ban a következő érdekes reminiscenciát írja, mely betekintést enged az író szellemi műhelyébe. Utolsó egyetemi éveimben nagyban vártuk a lengyel ifjúságot. — írja Kemény — akik Marosvásárhelyről, ahol Bem szobrának leleplezésén voltak jelen, Budapestre, az ország szívébe tartottak. Megjötték, fogadtuk őket szívből, lelkesen, obligát áldomás-ivással. Este elvittük őket a Népszínházba. Felvonás közben lesiettünk a színpalak mögé, hogy Blaháné a lengyelektől maguktól hallhassa, mennyire elragadta, megbűvölte őket. Ott álltunk szemben a művésznővel s kísült, hogy Blaháné és a vendégek meg sem értik egymást. Jelenése lévén, Blaháné odaszól nekünk:

— Mondják meg legalább, hogy van lengyelül: jó éjszakát!

— Dobre noc — feleltem készségesen tótul.

— Hát dobre noc! — hangzott Blaháné ajkáról.

— Dobra noc, dobra noc! — visszhangzott a lengyelek részéről lengyelül.

Ott volt akkor véletlenül Almási Tihamér, a jeles népszínműíró is, aki meghallván Blaháné ajkairól a tót szavakat, egyszerre megvilant az eszébe, hogy új szerepet ír neki. Így született meg „A tót leány.”

* Csonka előadás. Nyiregyháza közönsége megérthető érdeklődéssel tekintett a debreceni színtársulat drámai személyzetének átrándulása elé. Különösebben azért is, mert Zilahy Gyula csupa modern újdonságok előadását ígérte, köztük például a Taifunt is. Nyiregyháza nem esik a világ végére, intellektuális élete is van s bizony onnan is sűrűn kerülnek fel érdemes emberek a fővárosba, akiknek volt alkalmuk a Taifun művészi előadását is látni. Időközben olvastak is sok szöveget a Zilahy Tokeramójáról és csak fokozhatta érdeklődésüket a nyiregyházi előadás. De a rájuk várakozó meglepetés több volt, mint amennyit reméltek. Zilahy Gyula ugyanis, ha nem is a nivót, de a darabot magát leszállította és a Taifunból egy egész felvonással kevesebbet adott a nyiregyháziaknak. A harmadik felvonást, melyet erős drámai fordulat dominál, egyszerűen kihagyták. Nem lehetett előadni, mert akkor három taggal többre lett volna szükség. Hogy a nyiregyházi közönség mit szól ehhez a csonka élvezethez s a modern és sikeres dráma üzleti cenzurájához, nem tudjuk.

* A kaposvári színház százezer koronás állami segítye. Kedden este távirat érkezett Kaposvár város tanácsához a kultuszminisztériumból. Az az örömdetes tudósítás van ebben a sürgönyben, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter a kaposvári színház építésére engedélyezett 15 esztendő, évi 4000 koronás állami segítyt 25 esztendőre emeli fel, vagyis 60.000 koronáról 100.000 koronára.

* Az Erdészleány — vendéggel. Vasárnap délután mérsékelt helyárak mellett az Erdészleány című pompás operett van műsoron. A címszerepet Szigethy Irén fogja játszani.

* Az Uránia új műsora. Szombaton Pathé romeikeiből mutat be válogatott látványosságokat az Uránia-színház. Valóságos szenzációszámba megy az a kép, mely az oroszok legnagyobb szellemóriását, a jasnaja-poljanai re-

metét, Tolstoj Leót mutatja be. Tolstoj, aki évtizedek óta él önkéntes száműzetésben birtokán, csak hosszas kérésre volt rávehető, hogy mozgófényképben megörökíttesse halhatatlan alakját. Valóságos diplomáciai tárgyalásokat eredményezett ez a mozgófénykép, mely a nagy író birtokán mutatja be. Szombaton mutatják be utoljára a Jean Comandon párisi egyetemi tanár eljárása szerint készült tudományos mozgófényképet, mely a mikrobák életét jeleníti meg, több milliós nagyításban. A remek és tanulságos látvány Aradon is megértő talajra talált és állandó érdeklődés kíséri a kép bemutatását.

241

Érdekes válópörök.

Válás után — egyesülés.

*

Az megszokott dolog, hogy a házastársak, a mikor már egybekeltek, sokszor akkor ébrednek annak tudatára, hogy nem egymáshoz valók. Annak rendje és módja szerint tehát elválnak, hogy az elhibázott életet újra kezdjék. Azonban akárhányszor rövid idő alatt meggyőződnek arról, hogy mégis csak jobb volt az régebben, amikor együtt voltak, Kapják tehát magukat és — az eltépett rózsaláncot, amely még nem rég vasbilincs volt, újra összehogozzák.

Néha azonban ennek a másodszori összeházasodásnak igen érdekes háttere van.

Saharet, a világhírű táncosnő feleségül vette Ike Rose, az ő impresszáriója. Az impresszárió valószínűleg azt gondolta, minek fáradjon ő másért: jobb lesz, ha a feleségének csinál reklámot. Több marad a haszonból. A frigy azonban nem sokáig tartott; a házastársak elváltak, — de megegyeztek, hogy a felesége üzleteit továbbra is ő bonyolítja le, természetesen kellő tiszteletdíjért. Még csak azt kell megjegyeznünk, hogy a válás oka: — engesztelhetetlen gyűlölet volt.

Az amerikai John C. Putner azért vált el a feleségétől, mert ez oly hirtelen haragu, zsémbes természetű volt, hogy lehetetlenné vált az együttélés. De a feleségnek egy kitűnő oldala mégis volt: kiválóan értett a házvezetéshez és főzni művészi módon tudott. John C. Putner sehogy se tudta más asszony főztjét megenni; a válás után tehát azt az ajánlatot tette a feleségének, hogy jöjjön el hozzá házvezetőnőül. És az asszony elfogadta az ajánlatot, volt uránál maradt még azután is, amikor ez másodszor megnősült. John C. Putner kellően méltányolta volt feleségének ezt a nemes elhatározását és az esküvőn lelkes pohárköszöntőben mondotta el kiváló érdemeit.

Majdnem így járt egy wales-i angol házaspár. Mint férj és feleség minden nap összezördültek. Mikor aztán elváltak és az asszony kijelentette, hogy többé nem megy férjhez, a volt férj mint házvezetőnőt alkalmazta és azontúl a legbékésebb egyetértésben éltek.

Lancasterben egy H. Good nevű angol sem tudott megférni a feleségével. Elváltak. De az asszony csakhamar visszatért, mint házvezetőnő. A különös véletlen úgy akarta, hogy az asszony tekintélyes nagy vagyont örökölt. De azért megmaradt a helyén. Közben azonban a férfi teljesen tönkre ment és így kénytelen lett volna házvezetőnőjét elbocsátani. Ámde ekkor az asszony segített a dolgon. Most ő rendezett be egy nagy háztartást és alkalmazta volt férjét, mint jószágkormányzót. Mikor pedig meghalt, Goodnak, „a hü és pontos jószágkormányzónak” évi négyezer korona járadékot hagyott.

Mindezeket a különös eseteket azonban meszsze tulszárnyalja a következő történet:

George D. Field — egy angol dugaszdaggyáros — csak azért békült össze elvált feleségével,

hogy az anyósával ismét együtt lehessen. Mert míg a feleség izága természetű, zsémbes, ideges természetű volt, az anyós kedélyes, szellemes, okos asszony volt, akivel Field nagyon jól eltöltötte mindig idejét és különösen üzleti ügyekben sokszor nagyon is hasznát vette talpraesett tanácsainak. Field nemsokáig habozott, az anyóst üzletársnak vette be és minthogy ez leánya nélkül nem volt hajlandó Fieldhez visszatérni, a volt feleséget szerződtette az anyós mellé — társalkodónőnek. És a dolog rendben volt.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Kártérítési pör Pallós Ármin ellen

Az aradi törvényszék ítélete.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 4.

Amikor Pallós Ármin az ujarad-nagykikindai vasutvonal építését elvállalta, sógorát, Kádár Gyula aradi lakost, — a ki mint igazgató szerepelt, — bizta meg, hogy a vállalat körül egyet-mást saját hatáskörében elintézzon.

Kádár Gyula így Pallós nevében szerződést kötött Pongrácz Jenő aradi vállalkozóval, akinek a vasutépítési idejének tartamára, ötezer koronáért átengedte azt a kizárólagossági jogot, hogy a munkások étellel és itallal való ellátásáról ő gondoskodik. Pongrácz Jenő 1000 koronát készpénzben lefizetett, 4000 koronáról pedig váltót adott. Ki volt köve ezenkívül, hogy Pongrácz a bruttó jövedelemnek két százalékát Pallósnek köteles átadni. A szerződés szerint Pallósnek 1908. szeptember elsején kellett volna megkezdenie az építkezést, de ezt a kötelezettséget Pallós Ármin nem teljesítette és így Pongrácz Jenő ügyvédje, Steinitzer Pál dr. utján rendes pert indított ellene az aradi királyi törvényszék előtt.

Pongrácz 60 ezer korona elmaradt hasznát, 5000 korona kifizetett összeget és 1870 korona beruházási költséget, összesen 66870 koronát követelt. A királyi törvényszék a lefolytatott eljárás után Jakó Sándor dr. bíró előadása alapján ma foglalkozott a pörrel. A törvényszék Pongrácz Jenőt keresetének az általa kifizetett 5000 koronán felüli részével elutasította és kimondotta, hogy nemcsak Pallós, hanem Pongrácz is szerződés szegését követelt el, eltekintve attól, hogy a keresetet is idő előtt nyújtotta be.

§ Szathmáry Gejza ügyei. Megírtuk annak idején, hogy a pécskai római katolikus egyház 41475 kor. 25 fillér erejéig, — amelyet Szathmáry Gejza volt plébános szabálytalanságai miatt szenvedett — pert indított Szathmáry ellen. A királyi törvényszék Szalay Béla bíró referálása alapján az egyház keresetének ma helyt adott. A perben Szathmáry Géza nem védekezett.

§ Egy gyermek törvénytelenítése. Az aradi királyi törvényszék polgári tanácsa ma egy olyan természetű ügygel foglalkozott, amely csak ritka esetben kerül bíróság elé. Meleág Onue nagyhalmági menyecske ellen különváltan élő férje, Meleág Dimitrie ottani lakos pert indított, melyben kérte kiskorú Meleág Konstantin törvénytelen származását megállapítani és kimondani. A férj, aki feleségétől hosszabb idő óta nem törvényesen elválasztva, de különváltan él, azt adta elő keresetében, hogy felesége P. T. nagyhalmági földmivessel vadházasosságra lépett és a gyermek, akit az ő vezetéknévére anyakönyveztek el, nem tőle származik, hanem törvénytelen. A per során kihallgatott asszony tagadta a keresetben foglalt

előadást és azt állította, hogy a gyermek Meleág Dimitrietől származik. P. T. azonban beismerte, hogy a gyermek tőle származik, annak ő a természetes atyja. A kihallgatott tanúk a természetes apa vallomását megerősítették és igazolták, hogy Meleág Onue és P. T. több mint két éve benső szerelmi viszonyt folytatnak. A kir. törvényszék Jakó Sándor dr. bíró előadása alapján helyt adott a keresetnek és Meleág Konstantin törvénytelen származását kimondotta.

§ Perújítás a hajai főnyeremény ügyében. Bajáról táviratozzák: Wagner Sándornak, akit a szabadkai törvényszék az ismert milliós bűnpörben két és fél évi fegyházra ítelt, ma kézbesítették a szabadkai törvényszék végzését, melyben február 16-ikára idézik be, hogy kihirdessék előtte a Kuria ítéletét. Wagner Sándor kegyelmi kérvényt intézett Székely Ferenc igazságügyminiszterhez, akitől fegyházbüntetésének megkezdésére hat havi halasztást kér. Kérését azzal indokolja, hogy jöllehet, már közel egy esztendeje van szabadlábon, szökési kísérletet nem tett és ilyen hosszú büntetés megkezdése előtt családi viszonyait rendezni kell. Február 16-ikán, az ítélet kihirdetésekor, Wagner Sándor perújítási kérelmet fog beadni, a melyben főképen Eckert Gyulának, a volt panaszos, Eckert Antal édes testvérének egy kijelentésére támaszkodik, amelyet még a bűnpör megindítása előtt tett. Ebben az időben már sokat beszéltek a dologról és mikor azt a kérdést intézték Eckert Gyulához, hogy Eckert Antal miért nem lépett fel határozottan, ha annyi bizonyíték birtokában van, Eckert Gyula állítólag azt mondta: „Ha mi biztosan tudnánk, hogy a nyerő sorsjegyet vettük meg, bizonyára mindent megtennénk, hogy jogunkat érvényesítsük.” A vizsgálóbíró előtt, majd pedig a főtárgyaláson, azután Eckert ellentétbe keveredett ezzel a kijelentésével és eskü alatt is vallotta, hogy határozottan emlékszik a sorsjegy számára, feljegyezte magának azt és biztosan tudja, hogy Antal fivére vette meg a nyerő sorsjegyet. Wagner könyvelő állítólag három tanuval tudja igazolni, hogy Eckert Gyula a fenti kijelentést tette.

§ Elítelt feleséggyilkos. Budapestről jelentik: Véres családi dráma történt a múlt év október 4-ikén a Rottenbiller-utcában. Krausz Ignác cipésmester fejszével agyonverte a feleségét, azután elment a rendőrségre és följelentette magát. Letartóztatták a feleséggyilkost, aki ellen az ügyészség szándékos emberölés büntette címén emelt vádat. Ma tárgyalta a budapesti büntető törvényszék a bűnügyet Mikovich Lajos dr. bíró elnöklésével. A vádlott elmondta, hogy a felesége rosszul bánt vele és feltűnően „szimpatizált” egy fiatalemberrel, aki náluk lakott albérlésben. Annnyire mellőzött férj volt, hogy amíg neki enni sem adott az asszony, a lakónak aranyórát, láncot vásárolt ajándékba. Krausz Ignác elkeseredésében a bíróságnál keresett elégtételt. Elpanaszolta a dolgát egy járásbírónak, aki az a tanácsot adta neki, hogy mondjon föl a lakónak. Október 1-én fel is mondott, amire az lett a válasz, hogy a fiatalember az asszony segédkezésével elverte a férjét. Ilyen előzmények után összeszólalkozott a feleségével, dühében fejszét ragadott és összevagdalta az asszonyt. A bíróság sok tanút hallgatott ki, akik jobbra a férj mellett vallottak. Az esküdtszék marasztaló verdiktje után a bíróság 8 évi börtönre ítélte a cipészt.

§ Az ügyvéd Wertheim-szekrénye. Nagyvárad város közigazgatási bizottságának mai ülésén érdekes kérdés került a vita rendjére. Major Lajos pénzügyigazgató helyettes bejelentette a bizottságnak, hogy a pénzügyigazgatóság

kinestári köztartozás fejében lefoglaltatta egy nagyváradi ügyvéd Wertheim-kasszáját. A fiskális felebbesett a foglalás ellen. A végrehajtási törvényre hivatkozva azt bizonyította, hogy a pénzes láda az ügyvédi foglalkozás kelléke, mert okmányokat, periratokat kell őrizni benne. Ennélfogva le nem foglalható. A pénzügyigazgató helyettese az apelláta elutasítását ajánlotta a bizottságnak, s azzal argumentált, hogy a legtöbb ügyvédnek nincs Wertheim-kasszája, de ha van is, a törvény nem mondja ki, hogy a pénzesláda mentesítendő a végrehajtási zár alól. A bizottság azonban nem volt egy véleményen a pénzügyigazgatóssággal s Miskolczy Barna felszólalása után helyet adott a felebbezésnek, kimondva a zár feloldását, mert a Wertheim-szekrény igenis az ügyvéd foglalkozásához tartozik s így nem foglalható le.

MULATSÁGOK.

(=) Iparos-bál. Az iparos-bál rendezősége ez uton hívja fel azokat, akik a bál karzat jegyére előjegyeztek, hogy jegyeiket a bál irodájában, Fehér Kereszt szállodában a szombati és vasárnapi napon vegyék át. A rendezőség tudomására hozza az érdeklődőket, hogy a szombati és vasárnapi napon a bál irodája nem az ipartestület titkári hivatalában, hanem a Fehér Kereszt szállodában lesz, ahol a jegyek előre válthatók.

(=) A IV. ker. Barabás Béla asztaltársaság szombat este rendes körhelyiségében: a Fekete bárány című vendéglőben tartja meg ez idei farsangi táncestélyét, amely műsorral van egybekötve. Kezdeté este 8 órakor. Az elnökség ezuton felkéri a tagokat s a mulatságra meghívottakat, hogy a műsorra való tekintettel pontosan megjelenni sziveskedjenek.

(=) A tanítók bálján megjelent hölgyek névsorában a rendezőség tévesen szerepeltette Tokody Sándorné nevét, mert ő nem vett részt a bálon.

(=) Az újszentannai „Vadásztársaság” február hó 1-én, a Zimmermann-féle nagyteremben fényesen sikerült „Vadászbál”-at tartott. A zenét az újszentannai fuvózenekar és Horváth Dezső világosi cigányzenekara szolgáltatta. A megjelentek névsora a következő:

Asszonyok: Adelmann Ferencné, Adelmann Józsefné, Adelmann Ádámné, Adelmann Antalné, Buttinger Jánosné, özv. Bleicziffer Józsefné, Buttinger Józsefné, Bleicziffer Józsefné, Bleicziffer Jakabné, Böhm Lajosné, Eberhardt Józsefné, Eberlein Józsefné, Frank Ferencné, Faulhaber Antalné, Frank Viktorné, Gregor Jánosné, Gantner Józsefné, Germann Istvánné, Gyurkovits Ferencné, Germann Károlyné, Hübner Istvánné, Hönigesz Kajetánné, Hönigesz Sebestyénné, Hell Mihályné, Hirsch Józsefné, Hübner Györgyné, Henny Sándorné, Jeles Györgyné, Kreitler Józsefné, Kemmerle Andrásné, Kappesz Ferencné, Mandl Béláné, Martits Jánosné, Mandl Antalné, Mandl Józsefné, Millig Jánosné, Oszter Györgyné, Prinzinger Mihályné, Prász Miklósné, Rauchbauer Nándorné, Ranoz Ottóné, Scherer Viktorné, Szeifer Ferencné, Scherer Mártonné, idős Scherer Károlyné, Scherer Mihályné, Scherer Antalné, Scherer Andrásné, Szilbereisz Simonné, Szilbereisz Jakabné, Uhoretzki Ottóné, Weisenburger Sebestyénné, Wéger Béláné, Wunderlich Antalné, Waigand Jánosné, Weisenburger Jakabné, Zimmermann Antalné, Zimmermann Ádámné, Zimmermann Ferencné. — Leányok: Ackermann Katalin, Andrejkovits Anna, Bleicziffer Anna, Bleicziffer Mariska, Gantner Katica és Mariska, Gyurkovits Mariska, Hübner Teréz, Krausz Mariska, Kappesz Teréz, Kintzig Annuska, Marx Borbála, Rerilák Erzsike, Oszter Evelin, Steiner Matild, Selinger Rózsika, Szilbereisz Mariska, Szandner Mariska, Scherer Mariska és Lujza, Totterer Veronka, Uhoretzky Mariska, Zimmermann Rómána, Jolán, Róza, Katalin és Teruska. 902

A kormány lakomája.

A kereskedelmi miniszter iglói választói.

— Fővárosi tudósítók telefonjelentése. —

Arad, február 4.

A mai nappal megkezdődött az ugynevezett alkotmányos harc, amelynek ma a budapesti utcákon is hallható volt a csatazaja. Jelentettük már, hogy Hieronymi Károly kereskedelmi minisztert az iglói kerület képviselővé jelölte. Ma nagyobb küldöttség utazott föl Budapestre, hogy a jelöltség elfogadására kérje a minisztert. A küldöttséget több budapesti ősjogász az állomáson és az utcán bántalmazta. Este a kormány tagjainak részvételével lakoma volt, amelyen ugy Hieronymi, mint Khuen miniszterelnök fontos kijelentéseket tettek.

Tudósításunk a következő:

(Tüntető ősjogászok.)

Az iglói választókerület polgárainak 89 tagból álló küldöttsége érkezett ma délután 2 órakor a fővárosba, hogy Hieronymi Károly kereskedelmi miniszternek följajánlja a jelöltséget. Amint a küldöttséget hozó vonat berobogott a keleti pályaudvarra, egy ősjogászokból álló csoport furakodott a vonathoz és kiabálni kezdtek:

— Abcug, le velük! — Majd záptojásokat kezdtek dobálni a küldöttség tagjai felé, akiknek az ügyeletes rendőrtisztviselő sietett segítségükre, aki rendőreivel csakhamar rendet teremtett. Ez azonban csak rövid ideig tartott, mert amint a küldöttség tagjai elhelyezkedtek a bérkocsikban, az „egyetemi polgárok” újból tüntetni kezdtek, beverték a fiakkerek ablakait és egész a Teréz-körut elejéig abcugolással kísérték a menetet. A rendőrség a tüntetők közül: Nagy Józsefet, Kolniczky Dezsőt, Miklós Lajost, Kelemen Ferencet, Reider Ferencet, Pollák Aladárt és Szücs Elemért előállította és csak igazolás után bocsátotta őket el. Az eljárást a rendzavarók ellen megindították.

(A jelölt nyilatkozata.)

A küldöttség ma délután 4 órakor a kereskedelemügyi miniszteriumban Hieronymi Károly előtt tisztelgett, hogy felajánlja neki az iglói választókerület mandátumát.

A küldöttség szónokája, Münich Kálmán bányatanácsos hosszabb beszédében kérte Hieronymit, hogy vállalja el a képviselőjelöltséget. Kijelentette, hogy büszkén és bizalommal fordulnak Hieronymihez, a régi politikushoz, aki tagja az új kormánynak és megvannak győződve, hogy a zászlót győzelemre fogja juttatni.

Hieronymi hosszabb beszédében hálásan köszönte meg a jelölést, amelyet elfogad.

— Örömmel tölt el, — mondotta — hogy ily kiváló férfiakból álló küldöttség ajánlja fel nekem az iglói mandátumot. A kormány, amelynek tagja vagyok, a törvények és az alkotmány szerint akar kormányozni. Ezt mondani sem kellene, ha az ellenkezővel nem gyanúsítanának meg bennünket. Az alkotmányos kormányzás abból áll, hogy a kormány a képviselőház többségére akar támaszkodni. Én a magam részéről meg vagyok győződve, hogy többséget is fogunk nyerni. Sok reményem van ennek igazolására és akkor tettel is be akarjuk váltani azt, amit szóban hirdettünk. Igérem, hogy ha képviselővé választatnék, mindenkor figyelemmel lennék Szepesvármegye, különösen Igló érdekeire.

A miniszter választát a küldöttség zajos éljenzéssel vette tudomásul.

(Lakoma.)

Este hét órakor díszebéd volt a küldöttség tiszteletére a Bristol-szállóban, amelyen Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök, Serényi Béla gróf és Székely Ferenc miniszterek is részt vettek, ott volt ezenkívül Láng Lajos, Teleki Sándor gróf és a régi szabadelvűpárt számos tagja.

Az első pohárköszöntőt Münich Kálmán bányatanácsos mondotta, majd Hieronymi Károly emelkedett szólásra:

— Vannak olyan sajátságai — ugymond — a mai közéletnek, amelyek a parlamenti életet jóformán kizárják. Először is nálunk újabban szokássá vált, egymásnak véleményét nem respektálni, hanem közbekiáltásokkal, gorboságokkal lehetetlenné akarják tenni azt, amit energikus férfiak elakarnak érni. Hajdan ez másképen volt. Az igaz, hogy e miatt nincs ok panaszra — a kormány személyes dolgát itt háttérbe szorítom, — mert a képviselőknek elengedhetetlen állásfoglalása folytán a mi helyzetünk csak javult. Az a párt, mely velünk ellentétben 1906-ban többségre jutott, nemcsak nem tudta érvényre juttatni azokat a törekvéseket, amelyeknek megvalósítását hirdette, de ebben az irányban még csak javaslatokat se hozott. Az új alakulás nem megy küzdelem nélkül, — egyáltalában alig lehet az életben valamit kivívni küzdelem nélkül, — de bizom benne, hogy a küzdelem sikerrel fog járni. Ebben a küzdelemben én Khuen-Héderváry gróft tekintem vezérnek és az ő egészségére és a jövődő sikerre ütem poharamat.

Többek felszólalása után Khuen-Héderváry gróf beszélt:

— A magyar nemzet — mondotta — amikor alkotmányos életet él, rendesen — annak gyakorlása közben és ha befejezi — fehér asztalhoz ül. Most is ezt tesszük. A fehér asztalnál kezdjük meg azt az alkotmányos életet, amelyért a küzdelmet megkezdjük. Az alkotmányos élet első aktsa: a képviselőválasztás. Ez hozta össze a mai asztaltársaságot is. Kívánom, hogy az aktus befejezése után győzelmi lakomára újból összejöhessünk. Erős és rendíthetetlen bitem, hogy munkánk nem fog eredménytelenül végződni. Nem is vállaltuk volna az ügyek nehéz vezetését, amely ugy felfelé, mint lefelé, súlyos felelősséggel járt, ha ez a reményünk nem volna. Ez késztetett bennünket arra, hogy nehéz körülmények között a kormányt vállaltuk és az, hogy nem akartuk ott hagyni a bizonytalan helyzetben a királyt és szégyenben az országot.

A miniszterelnök beszédét zajosan megéljenezték. A társaság még sokáig együtt maradt a legjobb hangulatban.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A magyarországi munkások rokkant és nyugdíjegylete aradi fiókja e hó 5-én este 8 órakor tartja rendes havi választmányi ülését az egyleti helyiségben.

(*) Az Országos Magyar Iskolaegyesület Munkásképző Intézménye február hó 6-án délután 4^{1/2} órakor a Weitzer János-utcai polgáriiskola rajztermében nyilvános szórakoztató és szakelőadást tart. — Műsorán szerepelnek: Matyó Sándor, Schulik Kálmán és Virágh László.

AZ ARADI KOZLONY TELEFONSZAMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetés osztály — 151

HIREK.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 5-én az időjárás: enyhe, nyugaton sok helyütt csapadék.

— Gyűjtés a párisi árvízkarosultaknak. Párisból táviratozzák: Az Északamerikai Egyesült Államok párisi nagykövete tegnap Pichon külügyminiszternek a párisi árvízkarosultak javára való amerikai gyűjtések eredményeként hatszázezer frankról szóló csekket nyújtott át. A londoni lordmajor által indított gyűjtés kilencszázezer frankot eredményezett. Egy párisi lap ezzel szembeállítja az uralkodók és államfők által adományozott összegeket: az olasz király 50,000 frank, Fallières elnök 30,000 frank, a pápa 30,000 frank, az orosz cári 26,000 frank, az angol király 26,000 frank, az angol királyné 26,000 frank, a német császár 25,000 frank, Ausztria-Magyarország uralkodója 25,000 frank, a walesi herceg 12,500 frank, a román király 10,000 frank és végül a belga király szintén 10,000 frank adománnyal járultak hozzá az árvízkarosultak segélyezéséhez. Az uralkodók és államfők által adományozott összegek tehát együtt 270,500 frankot tesznek ki. — Másik távirat így szól: Az Egyesült Államok gyűjtése már 750,000 frankra rug. Ezenkívül Vanderbilt 100,000 frankot küldött. Wanamaker áruháztulajdonos a párisi amerikai nagykövet útján késznek nyilatkozott arra, hogy viseli a jótékonyági iroda által az inszesszeknek nyújtandó összes élelmiszerek költségeit s erre 30,000 frankot küldött előlegül. Newyork állam hatóságai 500,000 frankot írnak elő a támogatásra. A Currier des Etats Unis című lap 26,700 frankot küldött Briand miniszterelnök kezéhez. A turini poigármester díszelőadást rendezett a jótékony célra a királyi hercegnők védnöksége alatt. A firenzei diákok nagy díszlakomát rendeznek, amelynek jövedelme szintén a párisi árvízkarosultaknak szól. Rómában Heléna királyné és Marguerita anyakirályné védnökségével megalakult rendező bizottság nagy hangversenyt rendez hasonló célra. Ugyancsak Rómában a franciaolasz társaság nagy gyűjtést rendez. Erzsébet monakói hercegnő 5000 frankot küldött a párisi rendőrfőnököknek a mentési munkálatokat teljesítő rendőrügynökök közt való szétosztás céljából. Muley Hafid El Mokri, a marokkói külön követ 1000 frankot adott a párisi árvízkarosultak javára.

— A balkáni veszedelem. Athénből táviratozzák: Most már bizonyos, hogy a nemzetgyűlés ez év december/hónapja előtt nem ül össze. Azt hiszik, hogy az erre vonatkozó királyi üzenetet március elején adják ki. Athénből táviratozzák: Az „Ebroz” lap kijelenti, hogy a konstantinápolyi görög követen kívül a washingtoni és szófiai követek is helyükön maradnak. Londonból táviratozzák: A Reuter-ügynökség jelenti Maltából tegnapi kelettel: Csak egy cirkáló indult el Pireuszba, a Faleroni öbölhöz. A hajóraj többi hajója a Patrassz melletti Pateába ment. Londonból táviratozzák: A balkán-félszigeti helyzetet most már sokkal nyugodtabbnak ítélik meg. A Times-hez athéni jelentések érkeztek, amelyek amellel szólnak, hogy a portának a hatalmakhoz intézett jegyzéke szerint Törökország nem gondol közvetlenül katonai intézkedésekre az esetben, ha Krétából követek mennének a görög nemzetgyűlésre. Ugy látják, hogy a krétai kormány a nemzetgyűlés összehívásával nem célzott egyebet, mint a krétai követeknek Athénbe csődítését. — Londonból táviratozzák: A Times athéni tudósítója beismeri, hogy a porta helyesen interpretálta a görög nemzetgyűlés egybehívásának célját.

— Björnson halálkaja. Párisból táviratozzák: A Björnson állapotában beállott javulás nem tartós. Tegnap este újból annyira rosszul lett, hogy orvosai kijelentették, halála minden pillanatban várható.

— Légberöplő töltény-gyár. Prágából táviratozzák: A szitkovi Schellier és Bellot-féle gyutacs és töltény-gyárban ma délután rettenetes robbanás történt. A robbanás abban a teremben volt, ahol a régi töltényeket kiürítik és tisztítják. Az egész épület a levegőbe röppött. A tüzelők a tűz lokalizálása után sok munkást igen súlyos égési sebekkel hoztak ki, egy Novák nevű előmunkást pedig holtan találtak.

— A Maros folyó szabályozása az aradi m. kir. folyammérnöki hivatal hatáskörébe tartozik. A folyó évből a konop—aradi és szeged—apátfalvai szakaszoknak hajózási szempontból történő folytatódó szabályozása kerül kivitelre. A konop—aradi szakasz munkálataira 150 000 K., a szeged—apátfalvai szakasz munkálataira ugyancsak 150 000 K. van előirányozva. A munkálatok kivitele házi kezelésben van tervezve. A konop—aradi szakaszon szükséges mintegy 4000 m³ köanyag és a szeged—apátfalvai szakaszon szükséges mintegy 436 000 darab vízepítési célra alkalmas, leginkább tehát túlégetett téglanyag beszerzése vállalati úton fog megtörténni.

— Paulhan balesete. Newyorki távirat jelenti: Paulhan, a hírneves aviátikus, kinek legutóbbi magassági rekordja általános feltűnést keltett, ma a denver-coloradói mezőn biplánjával kísérletezett. A gépet a heves szél egy deszkakerítéshez csapta. A biplán teljesen tönkrement, Paulhan a földre zuhant, de szerencsére csak könnyebb sérüléseket szenvedett.

— Katholikus papból — református lelkész. A nagyvárad premonstrei főgimnáziumában járt jó 30—35 évvel ezelőtt egy kis pap: Tóth Lajos, a Szent József internátus hajdani növendéke. Eminens diák, példás viseletű tanuló. Szegénységénél csak szorgalma és tudásszomja volt nagyobb. A kis diák késő napestig rostokolt az intézet könyvespolcai között. Átböngészett minden írást. Nőt és növekedett vele együtt a tudása is. Iskola felteleteiről napokig beszélt, annyi olvasottságot és készültséget árukt el a mindennapos examen alkalmával. Érettségi alkalmával, — akkor még nagyon kemény dió volt ez a vizsgálat — Tóth Lajos teológus lett. A magasabb hittudományok hallgatója. Tanári pályára készült. Tanulmányai befejeztével bölcsészeti doktorátust nyert és avatás után visszatért Nagyváradra. A püspöki udvarban, néhai Schlauch Lőrinc bíboros püspök mellé került. Oriási képzettsége itt is bámulói táborát növelte. Tóth Lajos dr. perfektil beszélt héberül, arabsul, görögül, latinul, franciául, olaszul, angolul, németül... Négy évvel ezelőtt a'ig harminc éves korában kinevezték Berettyóújfaluba plébánosnak. Fényes karrier állt a fiatal pap előtt. Egyházközsége végéig megőrizte a nagy tudású főszteendő atyát. Egyszer aztán, alig egy éve, különös hír futott szét. Tóth Lajos dr. megvált állásától. Otthagyt a stallumot és áttért a' avengolikus református hitvallásra. Debrácenba utazott, beiratkozott újból a teológiára, a nagy kolégium tudós ifjai közé. Tudása kiemelte a szürke sorból. Nemrég hitudorára avatták. És tegnap új fordulat állt be Tóth Lajos dr. sorsában. Sepsiszentgyörgy ref. egyházközsége meghívta segédlelkész m'n'ség'én. Pár nap múlva elfoglalja új tiszttségét.

— A megszökött ügyvédjelölt. Budapestról jelentik: Mándoki Lajos dr., az ifjú és reményteljes ügyvédjelölt ma már kint van a vízből, illetőleg túl van a vízen. Nagy bátorságban érzi magát, mert Rákosi-Mariskának, volt ideáljának, akinek Budapeston lovat és fogatot tartott, levelet írt. Hosszu, hat oldalas levelet, amelyben nem írta meg a címét, mert — mint ő maga írta — „elég volt már a hatóságok zaklatásából.” A levélben hosszasan elmondta, hogy mint jutott ki Amerikába.

— Nem a szokásos uton, Brémán vagy Fiumén át — írja. — Vagyok olyan jasszgyerek, hogy ismerem a közbiztonsági fogásokat. A kelet felé mentem, Oroszországnak. Itt a hatóságok egygyel törődtek csak: vajjon zsidó vagyok-e, vagy nem.

— Hát zsidó vagyok? Szépen vagyok zsidó, amikor Kohl Medárd a keresztapám, mondtam és kivágtam a keresztlevelem. Ezzel bejutottam Oroszországba, ahol kevés pénzem hamar elfogyott. Moszkvába jöttem, ahol már nem volt egy árva kopékem sem. Mit tegyek, a teremburáját! Meghallottam, hogy a Jewish Colonisation Assositation, a gyarmatosítási egyesület keres földönfutókat, akiket letelepíthet Amerika egy nagy lakatlan területére. Jelentkeztem s most megjöttem Amerikába, ahol dolgozni fogok és ha szabad időm lesz, rád is gondolok, drága Mariskám.

Mariska meghatottan olvasta Lajos levelét és örült neki, hogy a szegény fiu megtartotta a humorát.

— Megölte az anyja szeretőjét. Különös gyilkosság történt ma déiben Ópéska község utcáján. Szerb Demeter 17 éves fiu megölte Szálka János pécskai napszámost. Ennek a Szálka Jánosnak éveken át viszonya volt özvegy Szerbnével. Az asszony megunt a dologtalan férfit és mindenáron szabadulni akart tőle. Ez azonban ragaszkodott az özvegyhez, akinek volt néhány száz korona megtakarított pénze is. A dologkerülő napszámos az asszony pénzére vágyott és ezért folyton üldözte a nőt. Nem egyszer kiutasította már Szerbné és annak 17 éves fia, Demeter, de Szálka János mindig visszament a lakásukba. A fiu a napokban megtudta, hogy a züllött napszámos megverte az anyját. Ezért elhatározta, hogy kérdőre vonja a kötekedő férfit. Ma déiben baltával a kezében járkált az utcán a 17 éves fiu s találkozott az ellenségükkel. Felelősségre vonta, amiért az anyját bántalmazta. Szálka meg akarta ütni a fiut, aki erre a baltával egyszer úgy fejbe vágta a napszámost, hogy az nyomban meghalt. A fiut letartóztatták.

— Kisiklott tehervonat. Díváról jelentik: Krivádia és Merisor állomások között a tehervonat nyílt pályán kisiklott. 8 kocsi 400 méternyi távolságban ment a sineken belül és a pályát tönkretette. A kocsi közül három összetört. Emberéletben nem esett kár. 10 órai szakadatlan munka után a pályát szabaddá tették. A kisiklás oka volt, hogy a sok esőzés a pályát akasztotta.

— Sötét bűn. Budapesti tudósítónk írja: Dobull István napszámosnak Obudán Szérűskert-utca 6559. helyrajzi szám alatti viskójában mint albérli lakott Harcsinik István 40 éves bádejos. Dobullnak van egy 15 éves, hasonló nevű napszámos fia, akivel az albérli szoros barátságot kötött. Mult hó 7-én ketten eltávoztak hazulról, azóta nem adtak életjelt magukról és Dobull annak a gyanúnak adott kifejezést, hogy Harcsinik természetellenes viszonyt folytatott fiával, akit most valahová elesalt. Azt sem tartja lehetetlennek, hogy fia gyilkosság áldozata lett. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Elgázolt huszár.** Királyhidáról jelentik: A budapest—bécsi 2. számú gyorsvonat Pandorf állomás előtt lovával együtt elgázolt egy közhuszárt, aki a Nesideren állomáshoz 9. közös huszárezredben szolgált. A haldokló huszárt egy másik vonat mozdonyvezetője vette észre és beszállította a nesideri kórházba, ahol most utolsó óráit éli.

— **Anya és leánya.** Nagybányáról jelentik: Fernereg községben a múlt éjjel Kocsis Mihály kohófelvigyázó feleségét meggyilkolva találták. Az áldozat nyakát, a főútderéket és karjain az összes ereket átvágták. A férj a kohóban teljesített a gyilkosság éjjelén szolgálatot és reggel 16 éves Vilma leánya vette észre anyja meggyilkolását. A csendőrség a titokzatos gyilkosságban érélyes nyomozást indított, aminek eredménye az lett, hogy a meggyilkolt leányát letartóztatták. A leány zavaros magaviseletén kívül nyomós okok merültek fel a leány ellen. A gyilkosságot ugyanis borotvával követték el és a leány kezén is több friss borotvavágás van, amit valószínűleg dulakodás közben ejtett magán, de amelyeknek eredetéről a leány nem tud számot adni. Megtalálták továbbá a leány félig elégett szoknyáját a kementőbe dugva, amelyen vérnyomok láthatók. Az értetlen külsejű leányt beszállították a nagybányai járásbírószághoz. A gyilkosság hátterében, hír szerint, sötét bűn rejlik, mely az anyát és leányát vetélytársakká tette és emiatt örökös civódás volt köztük. A csendőrség most abban az irányban nyomoz, vajjon a leánynak nem voltak-e a gyilkosság elkövetésében bűntársai.

— **Ha nincs előleg, nincs halál.** Színházi epizód ez, és pedig a közepéből, — ahogy a jó borra mondják. Elbeszéli a „Tirso” című újság. Az egyik hőse Chelly párisi színigazgató, a másik az ő egyik színésze. Egy napon a színész előleget kért a direktortól és mert csupán gorombaságot kapott, szörnyűséges bosszút határozott el. Aznap este olyan darab volt színen, amiben az igazgatónak agyon kellett volna őt löni. Csak volna, mivel a pisztoly sehogy sem akarózott eldördülni. Chelly nem vesztette el a fejét, hanem rögtönzött szavakkal párviadalra hívta a partnerét, de hamar. Lett is páros viaskodás, nem is egy, hanem annyi, hogy a nézőtérben hatalmasakat kacagtak az emberek. A színész, a beste lélek, nem óhajtott meghalni. Elkapta az igazgató kardját és hidegvérűen kidobta a színpalak mögé. Dörgő taps. Az igazgató odasugta a színésznek:

— Kölyök, bitang, gamin... nem fogsz mindjárt meghalni?!...

— Nem én! Mi lesz az előlegemmel?! — motyogta vissza halkán a színész.

— Bitang, halj meg, mert akármilyen lehessenek, ha ki nem doblak!

— Előbb az előleget!

— Jó. Az előadás után megkapod. De most egy-kettő!...

És ezzel az öklével akkora ütést markirozott a színészre, hogy az menten végighasalt a deszkán és oly szép halált csinált, hogy öröm volt nézni. Fügöny. Tombolás a nézőtérben.

— **Halálozások.** Klein Sámuel aradi kereskedő a mára virradó éjjel, hosszas szenvedés után 69 éves korában meghalt. Klein Sándor aradi női divatárú kereskedő az elhunytban atyját gyászolja. Temetése vasárnap d. e. fel tizenegyre lesz a Szentpál-utcai gyászházból.

Az aradi anyakönyvi hivatalban február hó 4-én a következő halálozásokat jelentették be: **Meghalt:** Fattik Péter 17 éves lakatossegéd, Csucs Mihály 25 éves napszámos, Steinberger Mór 50 éves napszámos, Thómes Keresztély 76 éves nyugalmazott folyamfelvigyázó, Gajda Gábor 66 éves nyugalmazott rendőrbiztos.

— **Letartóztatott agitátor.** Bukarestből táviratozzák: Krisztevics György 34 éves macedon agitátort, aki a macedon forradalmi bizottság tagja, ma délután letartóztatták.

— **A százezer koronás ékszerlopás.** Irtunk arról, hogy Nagyváradon százezer koronás ékszerlopás történt. A Polatsek Zsigmond ékszerüzletébe történt betörés érthető módon nagyban foglalkoztatja úgy a nagyvárad közönséget, mint a rendőrséget, amely még idáig egyáltalában nem ismeri a betörők nyomát. A betörésről Gerő Ármin nagyvárad főkapitány ezeket mondta: A rendőrség a nyomozás során megállapította, hogy a betörést nem helybeli tettesek követték el. A legnagyobb valószínűség szerint a vakmerő betörők valamely nemzetközi banda tagjai voltak, kik az ország nagyobb városában az utóbbi időben egyre másra követték el a betöréseket. E feltevést igazolja a vakmerőség, a szakavatottság és a kivitel biztos és mondhatni zajtalan módja, amelylyel a Polatsek-féle üzlet mennyezetét felbontották. Hogy a betörés oly fényesen sikerült — ugymond a főkapitány — annak nagyrésztben Polatsek könnyelmű gondatlansága az oka. Könnyelműsége legelső sorban az üzlethelyiség megválasztásában nyilvánul: 50—100,000 koronás ékszerraktárt tartott egy olyan rozoga épületben, amelyben a betörés, mint a következmények mutatják, — gyerekjáték volt. Ma már, amidőn a betörők oly fejlett technikával dolgoznak, ily épületben el lehet helyezni egy lisztraktárt, de nem egy ékszerész üzletet. A főkapitány igen gyakran nemcsak szóval, hanem a hírlapok útján figyelmeztette az üzletulajdonosokat, hogy a saját érdekében ne mulasszák el az óvórendszabály alkalmazását, azonban egyes kereskedők a figyelmeztetések dacára sem tartották szükségesnek a főkapitány intéseit megfigyelni. Ezekon kívül nagyban megkönnyítette Polatsek Zsigmond a betörők munkáját az által, hogy az általános ékszerész szokás ellenére az aranyemléket éjszakára nem zárta el az üzletben levő Wertheim-szekrénybe. A rendőrség különben körösvényt bocsátott ki ebben az ügyben és Polatsek Zsigmond 1000 korona jutalmat tűzött ki annak, aki a betörőket kézrekeríti, vagy komoly utbaigazítást ad.

— **A megbánás.** Budapestről jelentik: Fodor Sándor 69 éves iskolaszolga, e hó 1-én az összes tanárok fizetésével, amelyet az adóhivatalból hozott el, Kecskemétre megszökött. Fodor egyik legrégibb szolgálója az ottani polgári iskolának és 3106 korona készpénzt kellett elhoznia az adóhivatalból. A pénzt el is hozta, de egyenesen a vasúti állomásra ment és Budapestre utazott. Itt elment fiának, Fodor Sándor 27 éves kihordónak, Örömvölgy-utca 44/b. sz. alatti lakására és állítólag sirva panaszkolta, hogy hátszáz koronát a rész bizott pénzéből vagy elvesztett, vagy kevesebbet kapott kézhez, a megmaradt pénzt átadta a fiának, azzal, hogy őt most sikkasztónak tartják és ezért öngyilkossá lesz. A fia még tegnap behozta a pénzt a budapesti főkapitányságra és átadta. A rendőrség kereste idősebb Fodor Sándort, a kiről megállapította, hogy a Nemzeti szállóban lakott, de onnan eltávozott. Kecskemétre tényleg mint sikkasztót keresik Fodort, a ki el akarta sikkasztani a pénzt, de szökés közben megbánta tettét. A rendőrség most a hiányzó 700 koronát keresi és Fodort, aki minden valószínűség szerint öngyilkosságot követett el.

— **Szerencsétlenül járt szerelő.** A Westinghouse-gyár építésénél dolgozó Knapp Lajos szerező leesett az állványról; az egyik vállcsontja eltört. A kórházba vitték.

— **Meghiúsított gyilkosság.** Budapestről jelentik: Böhler Márk mészáros tegnap délelőtt 1632 koronát adott át Kacicz Ernő 22 éves hajcsárnak, hogy fizesse be a közbiztonsági vásárpénztárnál. Kacicz a pénzzel megugrott és a detektívek az éjjel találták meg a gróf Halter-utcai Ámon kávéházban. Már nagyon részeg volt. 1518 koronát és két töltött revolvert találtak nála. Kihallgatni csak reggel lehetett, amikor már részegségét kiadta és akkor a következőket vallotta: „Csak azért sikkasztottam, mert a pénzből revolvereket akartam vásárolni. Az volt a határozott szándékom, hogy Weisz vásárpénztári fősfárt, aki a szolgálatból elbocsátott és így kenyeremtől megfosztott, agyonlövöm. Azután ha leszámoltam vele, magamat is kivégezzem. A revolvereket és töltényeket meg is vettem, de aztán ittam, hogy bátorságom legyen. Sokat találtam inni, lerészegedtem. De az nem baj. Legfeljebb később számolok le Weiszszal.” Kacicz Ernőt a rendőrség letartóztatta.

— **Lopások.** A Boczkó-utcában lévő Arany sas szállóban tegnap a cselédleány ellopta Tóth Imre gazdálkodótól 620 korona pénzét. A rendőrség vizsgálatot indított. — Bartalomei Józsefnétől 179 koronát lopott el az utcán két cigány.

— **Leltár előtt mindennemű áruk mélyen leszállított árban lesznek eladva.** Különösen női táskák, utazó-böröndök és mindenféle pénz, szivar- és cigarettatárcák, utazó készletek és színházi látesővek, stb. Hegedűs Gyula üzletében, Aradon, Andrassy-tér 15. 257.

— **Kossak csász. és kir. udv. és kamara fényképész műterme.** Weitzer János-utca 3. sz. Telefon 657. 261

— **Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál.** 279

TARKASÁGOK.

(*Gyerek tragédia.*) Két gyerek barátkozott össze az utcán. Mindenféléről beszélgettek, majd a tudományokra tértek át. Az egyik feladja a kérdést a másiknak:

— Na, mondd meg, mennyi 2+2?

A másik habozás nélkül válaszol:

— Az öt.

— Bolond vagy. Miért öt?

— Mert az apám főpincér.

A másik egy pillanatig hallgat, aztán örültem pofon üti a számoló zsenit és nyugodtan szól:

— Mert az apám vendég.

(*A szép leány.*) Fialembernek társaságában az ugynevezett eladólányokról beszélgettek. Sorra vették a kis város valamennyi kisasszonyát és persze mindegyikről tudtak valami kisebbíteni valót mondani.

— Mit szólsz K. kisasszonyhoz? — kérdezte az egyik.

— Az egy csuf kis teremtes. Micsoda csitri haja van és milyen nagy a szája.

— De ennek a leánynak van egy érdekes tulajdonsága.

— No, mi volna már az?

— Két évvel ezelőtt örökölt százötvenezer koronát.

— Hát még?

— Tavaly kapott ajándékban az egyik nagybátyjától egy 25 ezer koronás betéti könyvet.

— És még?

— Az idén pedig le fog járni egy 30 ezer koronás életbiztosítása.

A másik ábrándosan elgondolkozik, majd a meggyőződés hangján szól:

— Ez a leány évről-évre jobban — szépül.

(Szerencsétlenség.) Két régi ismerős találkozik egymással, mintán már öt esztendeje nem látták egymást.

Az egyik azt mondja a jóbarátjának:

— Hogy állunk szerelem dolgában?

— Hagyd el, kérlek.

— Ha jól emlékszem, te öt évvel ezelőtt egy szép nrlánynak udvaroltál?

— Ugyan hagyd el, kérlek.

— Mi az, mi történt?

— Óriási pechem volt.

— Mit hallok; talán kikoszarozott?

— Dehogy: — a feleségem let.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

E. M. F. 36. Ha az adatokat írásban beszolgáltatja a hitközségi irodának, akkor fölösleges a személyes jelentkezés. Hitközségi adó minimuma évente 10 korona. Az ön által említett szentegyletbe a beíratási díj egyszersmindenkorra 52 korona, de külön még 8 korona évi díj fizetendő.

D. Z. Nagyszében. Ajánlatára nem reflektálunk.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 4.

Az időjárás teljesen tavaszi jelleget ölt, holott a télnek még csak ezután kellene beköszönni. Minthogy oly gyakran változik az idő, könnyen lehet, hogy a hideget ezután megkapjuk, miért is a mostani idő — habár a nap melegen süt — állandósulását nem tartjuk lehetségesnek. A mezőgazdasági állapot felől a legjobbat hallani. A gabonauzlet irányzata esend, változatlan.

A mai piacon eladásra került:

800 mm. buza	14.20—14.50
600 mm. tengeri	5.90—6.00
Rozs	9.10
Zab	7.10
Árpa	6.80

A gabonák 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távírti tudósítás.

Budapest, február 4.

Amerika ¼-el olcsóbb. Kínálat korlátozott, malmok tartózkodók, üzletellen.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Dél sárlat	2 órai sárlat
Tengeri 1910. májusra	6.65—6.66	6.64—6.65
Buza 1910. áprílisa	14.21—14.22	14.24—14.25
Zab 1910. áprílisa	7.56—7.57	7.55—7.56
Rozs 1910. áprílisa	9.67—9.68	9.66—9.67
Buza 1910. októberre	11.94—11.95	11.93—11.94
Buza 1910. májusra	13.97—13.98	13.97—13.98
Rozs 1910. októberre	8.93—8.94	8.91—8.92

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény	—	—	—	672.50
Magyar hitelrészvény	—	—	—	816.75
Államvasút	—	—	—	755.50

A Temesvári Lloyd-Társulat terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távírti tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1910. február 4.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos új	13.60—13.70
76	13.70—13.80
77	13.80—13.90
78	13.90—14.00

Buza (Temesvári kerek. ár):

75 kilogrammos új	13.50—13.60
Rozs új	9.10—9.20
Árpa új	6.40—6.50
Zab új	6.80—6.90
Tengeri régi	5.80—5.85

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Február 4. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban — fillérig; középső páronként 400—400 kilogrammig — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban 158—60 fillérig; fiatal középső páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 158—160 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 160—164 fillérig.

Sertéselészett: január hó 31. napján volt készlet: 21371 darab, február 1 napján felhajtott 778 darab, febr. 1. napján elszállított 323 darab, február 3. napjára maradt készletben: 21.777 darab.

A hízott sertés üzlet irányzata csendes.

Felölös szerkesztő:

BOLGÁR LAJOS.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1910. évi február hó 5-éa:

Bérletszünet.

Bérletszünet.

Svárdström Valborg asszony vendégfelleptével

Faust.

Opera 5 felvonásban. Szövegét írta: Barbier és Carre. Fordította: Ormay és Böhm G. Zenéjét írta: Gounod.

SZEMÉLYEK:

Faust, doktor Ferrari A.	Valentin	Gerő János.
Mephisto	Odry Attila.	Mártha, dajka H. Fekete A.
Margaretha	Svárdström m.	Siebel
		Zalai Margit.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Béni Simonfi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. február 5 én szombat

1. Verona. Látványosság. — 2. A csendő menyasszonya. Humoros. — 3. Az erdőszéle. Elettép. — 4. Romeo, mint tol. aj. Bohózat. — 5. Egy párisi nő látogatása Velencében. Látványosság. — 6. Az ibolyacsokor. Elettép. — 7. A bajba került aszfaltbetyár. Bohózat. — 8. Látogatás Tolstojnál. Természet után. — 9. A mikrobák élete. Szenzációs tudományos felvétel. Ma utoljára.

Előadások délután 5 órától kezdve.

Helyárak: I-ső hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTER.

Meghívó.

AZ ARADI KERESKEDŐK TAKARÉK-ÉS HITELSZÖVETKEZETE

VI. rendes közgyűlését

t. évi február 13-án, vasárnap d e II órakor, az Aradi Kereskedők Köre nagytermében tartja meg.

Tárgysorozati

1. Igazgatósági jelentés a múlt üzletév eredményéről.

2. Az évi zárszámadások és a felszámoló II—1905. évtársulat vagyonmérlegének beterjesztése.

3. A felügyelő- és felszámoló-bizottság jelentése kapcsán az igazgatóság, felszámoló és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása, a haszonfelosztás és az igazgatóság jelentésében foglalt egyéb indítványok feletti határozathozatal.

4. A VII—1910. évtársulat megalakulásának kimondása, valamint a III—1906. évtársulat felszámolásához 5 tagú felszámoló-bizottság választása.

5. Az igazgatóságból kilépő 1, a választmányból kilépő 6 tag helyeinek betöltése.

6. A felügyelő-bizottság tagjainak egy évre leendő megválasztása.

Arad, 1910. február hó.

Az igazgatóság.

Kivonat az alapszabályokból. A közgyűlésen a szövetséget minden tagja, minden törzsbetét után 1 szavazattal bír, de tíz szavazatnál többet senki se gyakorolhat. Minden tag szavazati jogosultságáról, szavazatai számáról igazolványt kap. Az igazolványok a közgyűlést megelőző nap déli 12 óráig a szövetséget helyiségében, a törzsbetétkönyvecskék felmutatása ellenében adatkak ki.

A tisztelt fogyasztó közönség szíves tudomására hozom, hogy

Dréher Antal

kőbányai serfőzdéjének specialitása, a külföldön is hírneves és hazánk sörfogyasztó közönsége körében rendkívül kedvelt **barna színű**

908

Szent János

Sör

február 1-től kezdve a helybeli „Millenium” és „Vadászkürt” sör-csarnokokban, valamint Rónai Központi Szállodájában kapható lesz.

Éles Ármin,

Dréher Antal kőbányai serfőzdéjének aradi főraktárosa

Szénüzletünket

Andrássy-tér 14. sz. Hermann-palotából

jelentékenyen megnagyobbítva **Boros Béni-tér 2. szám**

saját házukba, a Széchenyi gőzmalommal szemben

áthelyeztük.

Állandóan nagy készletben mindenkor legjutányosabb árakon

elsőrendű Magyar és Porosz bányákból

kőszén és kokszt, Kovács kőszén

Jól kiégetett, pormentes

Bük-faszén.

Szállítmányainkat pontosan mérve, plombázott zsákokban, a miniszteri és főkapitányi rendelet szerint teljesítjük.

Becses rendelvényeiket új irodában úgy mint eddig személyesen, levelező-lapon vagy

Telefon szám 139.

kérjük a jegyzünk figyelmes és gondos szolgáltatunkról biztosítva, kitűnő tisztelettel

541

Kneffel Károly és fia

szénagykereskedése, Boros Béni-tér 2. sz.

Aradi Ipar- és Népbank.**Meghívás!****Az „Aradi Ipar- és Népbank“**

tisztelt részvényeseit

1910. évi február hó 20-án délelőtt 10 órakor az intézet emeleti üléstermében tartandó**XL-ik rendes évi közgyűlésére**

ezennel tisztelettel meghívom.

907

Tárgysorozat:

1. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes kiküldése.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése, az 1909. évi zárszámadások megvizsgálása, valamint a mérleg megállapítása, a tiszta nyereség felosztása és a felmentvények megadása iránti határozathozatal.
3. Az alapszabályok 15. 67. és 142. §-ainak módosítása.
4. Az igazgatóság megválasztása 3 évre
5. Az igazgató választmány megválasztása 3 évre.
6. A felügyelő-bizottság megválasztása 3 évre.
7. Netaláni indítványok.

Azon tisztelt részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni óhajtanak, felkérem, hogy az alapszabályok 69. §-a értelmében részvényeiket f. évi február hó 19-ig az intézet főpénztárána elismervény ellenében letenni sziveskedjenek.

Az alapszabályok 68. §-a értelmében szavazatképes részvényesnek csak az tekintendő, kinek részvénye a közgyűlés megtartása előtt legalább 3 hónival az intézeti részvénykönyvben saját nevére beiktatva van.

Arad, 1910. február hó 5-én.

Szalay Károly, s. k.

elnök-igazgató.

APRÓ HIRDETÉSEK.**Ki?**

segítené uri fiu gazdagodási vágyát? Leveleket „Minden módon“ főposta. Válasz jelzendő. 900

„Nüchtern“

Freitag früh habe ich Ihre Carte bekommen. 901

Kerestetik

2 egyszerű, dolgos pakkoló leány gyógytárfi laboratóriumba. Ajánlkozók Eötvös-utca 1. szám I. emeleten jelentkezzenek. 906

Ügyes vasalónő

saját lakásán, jutányosan vasal. Sárosi-utca 2. szám. 904

Szatócsüzet

jó vevőkörrel eladó. Tudakozódnia kiadóban. 881

Gyenge tanulókat

magánvizsgálatra felelősséggel előkészít Steiner, Kápolna-u. 28. 855

Kiadó üzlethelyiségek.

Hunyadi-utca 1. számú házban a Färber üzlethelyiségből még kihasítandó 1 nagyobb, esetleg 2 kisebb üzlethelyiség május 1-től. Ugyanott egy nagy pince is kiadó. 852

Bercsényi Miklós-utca

36. számú ház amelyben már egy 25 év óta fennálló szatócsüzlet van, és Angyal-u. 20. számú ház előnyös feltételek mellett eladók. Mindkettő saját ház. Cim a kiadóhivatalban. 834

Senkey-utca 17. sz. alatt

egy 16 m. hosszú és 6 m. széles faalkotmány azonnal eladó. Bővebbet ugyanott. 876

Házhoz szállítjuk

10 perccel a vonat érkezése után az összes fővárosi napilapokat, élc és szépirodalmi újságokat. Előfizetéseket eredeti árban elfogadjunk a lapokhoz járó összes kedvezményekkel (könyvajándék, naptár, stb. Ingusz I. és Fia újságvállalata Arad, Andrassy-tér 16. 671

Jóforgalmu

korcsma- és szatócsüz'ettel berendezett ház, más vállalat miatt örök áron eladó. Cim a kiadóhivatalban. 877

Telefon 348.**Husserl Manó****bádogos****vizvezeték szerelő.****Javítások**

161

olcsón és gyorsan.**Arad, Szt. Pál-utca 11.****Modern**

földszinti v. első emeleti uri lakás kerestetik a főtéren vagy annak közvetlen közelében. A lakás 4-5 szoba, előszoba, fürdőszoba és megfelelő mellékhelyiségekből állhat. Ajánlatokat lakás jelisével a kiadóhivatal továbbít. 487

Üzleti könyvek,

gyári raktára. Képes levelező-lapok csaknem félárban. Rongált dobozu levélpapírok, farsangi jux-cikkek és álarok legnagyobb választéka. Legújabb társasjátékok. A kölcsönkönyvtár 275 oldalas új magyar jegyzéke megjelent. 90,000 kötetes kölcsönkönyvtár. 30,000 kötetes zenemű kölcsönző intézet. Nagyválasztéku antiquarium. — Kerpel Izso, könyv és papirkereskedése Aradon Andrassy-tér 20 sz Telefon 885. 525

Főteri bolt kiadó

Andrassy-tér 8. számú házban. Bővebb felvilágosítást ad az Aradi Közlöny kiadóhivatala.

Használt**ó l o m**

megvételre kerestetik

Telefon 162. sz.

Ajánlunk első minőségű:

Porosz szalon fűtőszén, Porosz légszesz pirszenet, Kétszer mosott osztrai kovácskőszén, Rostált darabos bükkfaszenet.

jutányos árban, házhoz szállítva.

621

Telefon 162. sz.

Szavatolunk, hogy a szén első minőségű és más olcsóbb fajú szénal keverve nincs

Reusz Mór és Fia

porosz kőszén, koks és faszén telepe

Arad, Boros Béni-tér 12. sz.

ARADMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR.

Vagyon.

Mérleg-számla 1909. évről.

Teher.

	Ö s s z e g					Ö s s z e g			
	Korona	fill.	Korona	fill.		Korona	fill.	Korona	fill.
Pénztár-álladék — — — —			604,075	86	Résztvénytőke — — — —			900,000	—
Váltó-tárca — — — —			14,388,960	96	Befizetések új kibocsátású részvé-			887,785	—
Ingatlan kölcsönök — — — —			1,963,234	—	nyekre — — — —				
Záloglevél kölcsönök — — — —			4,691,263	67	Rendes tartalék-alap — — — —	1.800,000	—		
Előlegek értékpapírokra — — — —			126,898	60	Rendkívüli tartalék-alap — — — —	205,592	02		
Adósok folyószámláiban:					Záloglevél biztosítéki-alap — — — —	500,000	—		
Értékpapírokkal, bekebelezett kötvé-	6.309,269	79			Árfolyam különbözeti tartalék-alap	29,594	58		
nyekkel és árukkal fedezett kölcsönök					Ingatlan értéksökkenési tartalék-alap	20,000	—	2.555,186	60
Törvényhatóságok, testületek tartó-	822,266	32	7.131,536	11	Tisztviselői nyugdíj-alap — — — —			275,058	90
zása és kikölcsönzött értékpapírok			1.386,167	30	Betétek könyvecskékre — — — —	14.544,282	55		
Más pénzügyintézeteknél elhelyezett tőkék					Dániel Gergely-alap — — — —	3,559	83		
Záloglevél biztosítéki alapértékpapirjai:					Hász Sándor-alap — — — —	3,248	96		
K. 166,000.— Magyar korona-	149,400	—			Neuman Ede-alap — — — —	11,720	77		
járadék kötvény á 90.—									
K. 154,000 Magyar földhitelint.	138,600	—			Betétek folyó- és csekk-számlán —	14.562,812	11		
4% záloglevél á 90.—					Biztosítéki letét (Aradi vízvezeték	2.692,066	04	17.254,878	15
K. 106,000.— Pesti magy. ke-	95,400	—			megváltása ügyében) — — — —			685,801	58
resk bank 4%-os zlg. á 90.—					Hitelezők — — — —			233,334	45
K. 90,000.— Pesti hazai l. tkptr.	81,000	—			Vizszámitolt váltók — — — —			4.136,194	90
egy. 4% kor. kam. kötv. á 90.—					Forgalomban lévő 4½% záloglev.	4.074,300	—		
frt. 20 000.— Magy. földteher-	36,000	—	500,400	—	Forgalomban lévő kisorsolt 4½%				
ment. 4%-os kötv. á 90.—					záloglevelek — — — —	58,100	—	4.132,400	—
Értékpapír készlet — — — —			543,746	12	Hátralékos tőke kamat-adó — — — —			34,264	70
Záloglevél készlet:					Fel nem vett osztalékok — — — —	1,320	—		
Készletben levő 63,200.— k.			60,672	—	Fel nem vett záloglevél szelvények	6,309	—	7,629	—
intézeti 4½% záloglev. á 96.—					Előre felvett kamatok — — — —	199,276	54		
Tisztviselői nyugdíjalap értékpapirjai			268,140	—	Átmeneti kamatok (zálogleveleknél)	61,909	50	261,186	04
Ingatlanok — — — —			35,000	—	Nyereség egyenleg:				
Leltár leírva — — — —					Áthozat múlt évről — — — —	40,000	—		
Hátralékos kamatok — — — —			35,725	03	1909. évi tiszta nyereség — — — —	332,100	33	372,100	33
			31.735,819	65				31.735,819	65

Arad, 1909. december 31-én.

Ring Géza, s. k.
vezérigazgató.Fodor Gyula, s. k.
igazgató-helyettes.Mategowsky Károly, s. k.
főkönyvelő.

A z i g a z g a t ó s á g:

Bing Vilmos, s. k. Kintzig János, s. k. Leopold Zsigmond, s. k. Neuman Samu, s. k. Wadowsky Gusztáv, s. k.
igazgatósági elnök. igazgató. igazgató. igazgató. igazgató.

Jelen „Mérleg-számlát“ a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítottuk és azt helyesnek és teljesen rendben levőnek találtuk.

Arad, 1910. január hó 20-án.

Dániel László, s. k.
felügyelő-bizotts. elnök.Fuchs Ignác, s. k.
felügyelő-bizotts. tag.Sarlot Domokos, s. k.
felügyelő-bizotts. tag.Tenner József, s. k.
felügyelő-bizotts. póttag.

A felügyelő-bizottság jelentése.

Tisztelt Közgyűlés!

Van szerencsénk a t. Közgyűlésnek jelenteni, hogy a reánk ruházott feladatnak hiven megfelelően, a lefolyt 1909. évben is éber figyelemmel kísértük az Aradmegyei Takarékpénztár ügyvitelét, ismételten megvizsgáltuk a pénztárakat, az értékladékokat, az okmányokat és könyvvezetést, mi által állandóan tudomással birtunk az intézet ügyeinek szabályszerű, pontos menetéről, valamint meggyőződést szereztünk arról a példás rendről, mely az ügykezelés minden ágában uralkodik.

Az igazgatóság által elének terjesztett 1909. évi mérleg beható vizsgálat alá vettük és megnyugvással jelenthetjük a t. Közgyűlésnek, hogy az intézeti alapszabályok és a kereskedelmi törvény rendelkezései minden tekintetben érvényre jutottak, továbbá, hogy a bemutatott 1909. évi „Mérleg számla“ adatai az intézet valóságos vagyoni állapotát tüntetik fel és

hogy a „Veszteség- és nyereségszámla“ szerint kimutatott 332,100 korona 33 fillér tiszta nyereség az 1909. évi valóságos eredményt képviseli, úgy, hogy az 1908. évről áthozott 40,000 korona nyereségelővitellel együtt helyesen számol be az igazgatóság 372,100 korona 33 fillérnyi összes tiszta nyereség felől.

Mindezek alapján hozzájárulunk az Aradmegyei Takarékpénztár igazgatóságának jelentéséhez, valamint a 372,100 korona 33 fillérnyi tiszta nyereség mikénti felhasználása iránti javaslatához, melyet elfogadásra ajánlunk a t. Közgyűlésnek.

Végül a magunk részére kérjük és az igazgatóság működésére nézve indítványozzuk, hogy a szokásos felmentvényt megszavazni méltóztassék.

Arad, 1910. évi január hó 20-án.

Az Aradmegyei Takarékpénztár felügyelő-bizottsága:

Dániel László, s. k.
fel. biz. elnök.Fuchs Ignác, s. k.
fel. biz. tag.Sarlot Domokos, s. k.
fel. biz. tag.Tenner József, s. k.
fel. biz. póttag.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomatott Berger és Wirth budapesti festékgyáranak festékével.